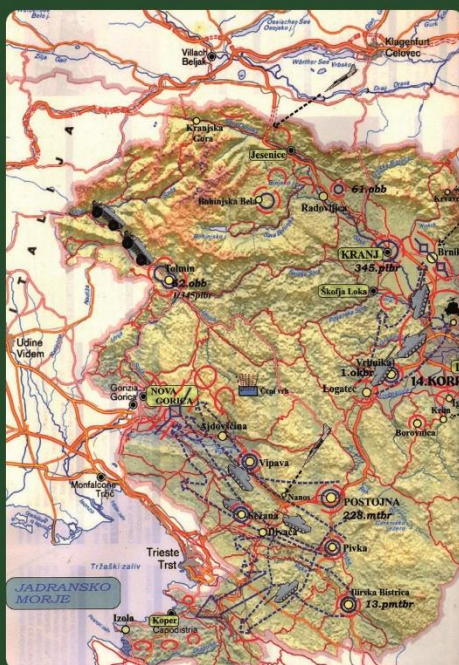

TRIDESET LET KASNEJE

Vito Berginc

PRIČELO SE JE 26. JUNJA 1991 NA PRIMORSKEM

TRIDESET LET KASNEJE V GORNJEM POSOČJU

Uredil: Vito Berginc

Recenzent: profesor zgodovine, upokojeni podpolkovnik SV Karlo Nanut

Jezikovni pregled: Polonca Berginc

Oblikovanje in računalniški prelom: CTP d.o.o

Fotografsko in drugo gradivo: Vito Berginc, Zdravko Likar in Ivan Čufer

Spredaj: Spominski znak 30 let samostojnosti, zemljevid posredovanja

JLA 26. 06. 1991 na Primorsko – izdelal Albin Mikulič.

Zadaj: zgoraj odkritje spominskega obeležja vojne 1991 v Tolminu

25.10.2021, foto Martin Gerlič; spodaj odkrito spominsko obeležje 28.06.1996

na mednarodnem mejnem prehodu Robič – na fotografiji pogajalca Silvo

Hrovat in Zdravko Likar, foto Vito Berginc

Izdajatelj: Vito Berginc - samozaložba

Tisk: Tiskarna Romikron d.o.o. Tolmin

Naklada: 50 kosov ponatis

Tolmin, junij 2024

Kazalo

Predgovor	5
Nekaj uvodnih misli.....	7
ORGANIZIRANJE PARTIZANSKIH ENOT NA TOLMINSKEM	9
FORMACIJSKA STRUKTURA	12
Oborožitev ob ustanovitvi Partizanskega odreda bataljonske sestave	13
Oborožitev, ki so jo nabavljale Delavne organizacije za svoje enote ...	17
OBČINSKI ŠTAB TERITORIALNE OBRAMBE	18
SHEMA NAČRTNEGA USPOSABLJANJA	19
MOBILIZACIJSKI RAZVOJ TERITORIALNE OBRAMBE OBČINE TOLMI 1986 - 1991.....	23
VOJAŠKI OBJEKTI IN ENOTE JLA NA OBMOČJU OBČINSKEGA ŠTABA TO TOLMIN 1991	24
ZAPOSLENI V STALNI SESTAVI OBČINSKEGA ŠTABA	24
TERITORIALNE OBRAMBE TOLMIN DO 30.6.1990	24
PRIPRAVE NA VOJNO	25

NAČRTI UPORABE ENOT	28
SESTAVA OBMOČNEGA ŠTABA TERITOTIALNE OBRAMBE Junij 1991.....	30
NAJPOMEMBNEJŠI DOGODKI IN DOSEŽKI V VOJNI 91	32
UMIK JUGOSLOVANSKE ARMADE 26. OKTOBRA 1991	49
PRILOGE.....	52
VOJNO POVELJSTVO	52
POVELJSTVO 70. ODREDA	54
140. DIVERZANTSKI ODRED	55
POVELJNIKI ČET IN NAMESTNIKI	56
POVELJNIKI VODOV IN NAMESTNIKI	57
BOJNI IN SPOMINSKI ZNAKI	61
OBČINA TOLMIN JE 25. OKTOBRA 2021 V BIVŠI VOJAŠNICI SIMONA GREGORČIČA TOLMIN ODKRILA SPOMINSKO OBELEŽJE V ČAST VSEM OSAMOSVOJITELJEM LETA 1991	63

POSVETILO

To knjigo posvečam vsem vam, ki ste bili udeleženi v vojni 1991. Pred vami je izvleček od nastanka Teritorialne obrambe pa do osamosvojitvene vojne in med njo ter odhoda zadnjega vojaka Jugoslovanske armade iz Posočja. Istočasno naj vam bo to delo spodbuda za obuditev spomina na takratni čas in vaših pogledov nanj. Tako bomo zgodovino pisju dali verodostojno podobo zgodovinskih dogodkov, ki so se odvijali na Tolminskem. Priznati moram, da skozi desetletja dela v Teritorialni obrambi nisem niti pomislil na to, da bo osamosvojitve Slovenije postala tako velika zgodovinska resničnost in z njo tudi mi vsi udeleženci.

Vito

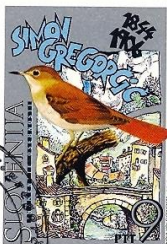

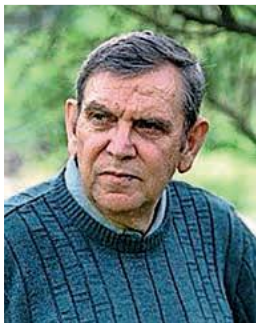
no devo le bom ljubil,
eni vedno zvest ostal,
druge nikdar ne bom snubil,
nikdar drugi srca dal.

Lepše ni v okrogu zemlje,
mila, ljuba je tako,
da jo zlati zor objemlje,
da smehlja se ji nebo.

Čistost bela jo odeva
in zvestoba pas je njen,
blago srčece ogreva
ji ljubezni svet plamen.

Oj le bom ves čas življenja
ljubil iz srca globin:
ljuba moja je Slovenija,
jaz pa Slave zvest sem sin!

Karlo Nanut

Predgovor

Upokojeni podpolkovnik SV Vito Berginc o dejavnosti pripadnikov TO v obdobju osamosvojitvene vojne v Zgornjem Posočju

Vito Berginc mi je pred kratkim poslal obsežen tekst in številne slike, ki naj bi obogatile vrsto pričevanj v njegovem novem svojevrstnem delu (brošuri), ki v izbranih dejstvih ponovno obravnava tako priprave na vojno kot vojno v Posočju. Že na začetku tega prispevka sem zlahka odkril avtorjevo specifično značajsko naravnost, ki se v številnih situacijah razodeva tudi v času nepredvidljivih dogajanj v letu 1991, ko se v vseh enotah TO v 63. Območnem štabu dokazuje bojna pripravljenost. Zato je v njegovem prispevku poudarjeno: »V teh prelomnih odločitvah so nas družile pomembne vrline, kot so samozavest, dostojanstvo, pogum, odločnost in strpnost, navdih in voljnost v mejah realne situacijske razumnosti, brez katerih ne bi vzdržali silnih pritiskov.«

S svojim prispevkom hoče Vito Berginc znova prikazati resnično dogajanje pred in med osamosvojitveno vojno leta 1991 v tolminski občini oziroma v Zgornjem Posočju. Z izbranimi dejstvi želi ponovno opozoriti, da so njegovi soborci - kot pripadniki TO - opravljali svoje dolžnosti, kot so jih narekovala vojaške zadolžitve in mednarodno vojno pravo.

Zame je Vito Berginc človek, v katerem potekajo razmišljanja in odločitve na način, ki je lasten ljudem, ki se zavedajo svojega poslanstva v obdobjih, v katerih se mora dokazovati pozitivno ustvarjalno ravnanje do svojih soborcev in pa tudi do vojaštva na nasprotni strani. Te etične meje v času poveljevanja 63. območnemu štabu TO ni nikoli prestopil. Ravno zaradi tega pazljivo

preučujem njegov obsežen in kvaliteten Zbornik z naslovom Trdna Mreža, v katerem je podan prikaz osamosvajanja Slovenije v Zgornjem Posočju.

Pazljivo sem prebiral vsebine navedenega Zbornika, ki naj bi jih umestil tudi v brošuro, zato me niso presenetile besede, ki zaključujejo njegovo obširno izpoved: »Ni pomembno, kakšne naloge je imela TO leta 1968 in leta 1991 ter kaj so teritorialci nosili na kapah, dejstvo je, da so jo tvorili ljudje, ki so se v kritičnih trenutkih znali pravilno odločiti in obraniti samostojno in neodvisno Republiko Slovenijo.«

Podane vsebine in izpovedi Vita Berginca izbranim pripadnikom TO so prepričljive in koristne tudi danes. Zato jih sprejemam tudi sam, saj se že vrsto let ukvarjam s problematiko osamosvojitvene vojne v letu 1991, ki se je dogajala tako v Južnoprimorski kot v Severnoprimorski pokrajini. Ker pa sem spremljal dogajanja tudi v ostalih pokrajinah, sem preučeval njihove aktivnosti, ki so temeljile na dokazih, s tem da so opozarjale na nujnost izvajanja premišljenih taktičnih in operativnih postopkov v okviru izbrane strategije.

Prav takšne vsebine je večkrat opisoval tudi Vito Berginc, zato je vprašljiva trditev, podana v knjigi Premiki na strani 167, kjer je poudarjeno, da so se v obdobju osamosvojitvene vojne dobro držali Štajerci in Gorenjci, slabše je bilo na Gorenjskem in v Ljubljanski pokrajini, slabo pa na Primorskem.

V zaključnem delu se umešča dejstvo, ki trdi, da so 26. junija 1991, le dan po sprejetju slovenske Deklaracije ob neodvisnosti, oklepniki JLA »odpotovali« iz Pivke in Ilirske Bistrice ter krenili na mejne prehode z Italijo. Naslednji dan, 27. junija 1991, so začela prodirati oklepna vozila JLA v različne smeri po Sloveniji. Začela se je vojna, v kateri je sodelovala množica generalov zvezne vojske. Prav na Primorskem pa so bile oklepne kolone tankov JLA že 26. junija 1991 potisnjene v negibnost, saj so zaradi svoje nepazljivosti zapravile svoj manevrski prostor na območju mejnih prehodov in tako postale neuporabno orožje nasprotne - agresorjeve strani. Da se je vojna za osamosvojitve začela 26. junija, poudarja tudi Vito Berginc v začetku svojega prispevka.

Karlo Nanut

Vito Berginc

Nekaj uvodnih misli

S svojim prispevkom želim prikazati resnično dogajanje pred in med vojno za ohranitev in uveljavitev proglašene samostojne in suverene Republike Slovenije v tolminski občini oz. v zgornjem Posočju.

Pri pisanju te knjige me je vodila resnica, ki nam prikaže dogajanja nepristransko, in zavedajoč se, da je v vojni sodelovalo preko 800 vojakov in drugih močno zavzetih posameznikov in inštitucij. Med drugim želim ohraniti spomin in se zahvaliti vsem teritorialcem, miličnikom, carinikom in vsemu civilnemu prebivalstvu, ki je takrat živelo z nami dan in noč ter nas spodbujalo moralno kot tudi nudilo vsestransko materialno pomoč.

Vsi smo nekaj časa spoznavali in doživljali resnico vsak po svoje in v luči skupne globoke zavesti, da živimo in smo vpleteni v posebno obdobje slovenske zgodovine.

Ravno tako ni mogoče pozabiti stresnih situacij, ki jih je vsak posameznik posebej doživljal in veliko takratnih dogodkov se je vtisnilo v našo zavest in podzavest, čemur danes pravimo spomin.

Razumljivo je, da je vsak udeleženi posameznik drugače čustveno in psihično občutil dogajanje. Ljudje smo si namreč različni v svojih pojavnih posebnostih in tudi naloge posameznikov so se v večini primerov razlikovale.

Skupno pa je vsem nam bilo to, da je samo s kolektivnim razumevanjem in z izjemno medsebojno povezanostjo možen končni uspeh, s katerim smo želeli zagotoviti slovenskemu narodu samostojnost. V teh prelomnih odločitvah so nas družile pomembne vrline, kot so samozavest, dostojanstvo, pogum, odločnost in strpnost, navdih in voljnost v mejah realne situacije razumnosti, brez katerih ne bi vzdržali silnih pritiskov. Samovolja, torej nespoštovanje posameznih odločitev v znamenju uveljavljanja samega sebe, bi lahko postali povod tragičnih posledic.

Naša takratna dejanja so bila za nas velika odgovornost, ki nam jih je zaupala družba, zato smo bili njen pomemben sestavni del. Kljub izredno napeti situaciji, smo uspeli uspešno izvesti vse potrebno, da ne bi prelili kapelj krvi, torej brez smrtnih žrtev in brez pogubnih socialno materialnih posledic.

Skozi desetletja skrbno načrtovanega dela in prizadevanj pri usposabljanju za posebne primere, samo lahko postali dobro organizirana in vsestransko usposobljena vojaška skupnost, poznana kot Teritorialna obramba (TO). To je pohvale vreden uspeh vseh nas, ki smo aktivno in neposredno delovali v TO. Ljudstvo nam je popolnoma zaupalo kot v času NOB partizanom, zato smo bili v posebni mirnosti in trdnosti pripravljenosti žrtvovati tudi svoja življenja z namenom, da uresničimo suverenost naroda in njegove nove države Republike Slovenije, ki jo je na osnovi plebiscita Slovencev iz leta 1990 proglasila Skupščina ljudske republike Slovenije.

**Da, najprej je potrebna ljubezen, ki je vsako uro pripravljena
dvigniti roko v bran, nato šele prideta do veljave razsodna misel in
orožje**

***Ciril Kosmač
Pomladni dan***

ORGANIZIRANJE PARTIZANSKIH ENOT NA TOLMINSKEM

Zgodovinsko se moramo vrniti v leto 1968, ko je Jugoslovanska ljudska armada (JLA) Teritorialno obrambo (TO) podredila družbeno političnim skupnostim. Za organiziranje partizanskih enot je bil imenovan vodja priprav za tolminsko in idrijsko področje s sedežem v Tolminu v sestavi Sekretariata za ljudsko obrambo artilerijski polkovnik Slavko Konavec – Vanja.

Slavko Konavec – Vanja (arhiv Vito Berginc)

POSILANO: OBČINSKEMU ŠTABU TO - TOLMIN

ODREDBA št. 139/45
KOMANDANTA GLAVNEGA ŠTABA SR SLOVENIJE ZA SLO
z dne 28. 4. 1975

Na podlagi 25. in 66. člena zakona o splošnem ljudskem odporu

A/ POSTAVLJAM

V PRIMORSKI CONI TO
V OBČINSKEM ŠTABU TO II. VARIANTE - TOLMIN

Mob. kraj : Tolmin
Mob. zbirališče : nogometno igrišče
Trajanje mob. : 8 ur
Rok javljanja : takoj
Štev. naziv : T-6546

a) po mirnodobni formaciji:

8. - Za komandanta
VES 31039
TO podpolkovnika V
PS 12. (dvanaajsta) V

b) po vojni formaciji:

Za komandanta
VES 31039
PO podpolkovnika

KONAVEC Mihaela SLAVKA, rez. artilerijskega polkovnika osebne
VES 31230, v pers. evidenci KVO Ljubljana, SO Tolmin.

Reg. štev. KMS 070124.

Sedaj:

a) po MF: poveljnik PE SO Tolmin.
b) po VF: komandant severnoprimskega odreda primorske cone TO.

Ta odredba je izvršna takoj.

KOMANDANT
generalpolkovnik
Rudolf Hribernik l.r.

Da so podatki enaki kot
v izvorniku

o v r s a
polkovnik
Bogomir Stibilj

14.5.72

ZNAK
a/a - Štira
Hraniti do... 20.25
Rešitev
Priloge
Datum: 14.5.72

Odredba o postavitvi (arhiv Vito Berginc)

Formirala se je prva partizanska enota –Severno primorski partizanski Odred bataljonske sestave. Tolmin je razvijal poveljstvo odreda s prištabnimi enotami in dva bataljona. Za komandanta je bil imenovan polkovnik Slavko Konavec, komandant 1. bataljona je bil kapetan I. razreda Marijan Bric, 2. bataljona kapetan I. razreda Boris Zarli. Idrija je po novo zaposlenim kapetanom 1.r. Milanom Lapajne 1971. leta odredu dokončno formirala tretji bataljon s štirimi četami, katerega je bil tudi komandant.

*Kap. 1. r. Marijan Bric
komandant 1. bataljona*

*Kap. 1. r. Boris Zarli
Komandant 2. bataljona*

*Kap. 1. r. Milan Lapajne
Komandant 3. bataljona*

(arhiv Vito Berginc)

Odredba o postavitvi za vodjo priprav v Idriji Milana Lapajne

POSILANO: UO ZA LO SO IDRIJA

VOJAŠKA TAJNOST
STROGO ZAPNO

O D R E D B A št. 139/ 45
KOMANDANTA GLAVNEGA ŠTABA SR SLOVENIJE ZA SLO
z dne 28. 4.1975

Na podlagi 25. in 66.člena zakona o splošnem ljudskem odporu

A/ P O S T A V L J A M

SKUPŠČINA OBČINE IDRIJA

V PRIMORSKI CONI TO

V OBČINSKEM ŠTABU TO III.VARIANTE - IDRIJA

PREJETO: 2.6.1975	
Številka	Pril.
7 836-2/6	-

Mob.kraj : Idrija
Mob.zbirališče : Podobnik
Trajanje mob. : 6 ur
Rok javljanja : takoj
Štev. naziv : T- 6506

a) po mirnodobni formaciji:

3 .- Za komandanta
VES 31030
FC majorja
PS 15.(petnajsta)

b) po vojni formaciji:

Za komandanta
VES 31030
FC majorja

LAPAJNE Petra MILANA, rez.pehotnega kapetana I.razreda osebne
VES 31101, v pers.evidenci KVO Ljubljana, SO Idrija.

Reg.štev. LPM 070926.

Sedaj:

a) po MF: vodja priprav PE SO Idrija.

b) po VF: komandant 3.bataljona severnoprimskega odreda
primorske cone TO.

Ta odredba je izvršna takoj.

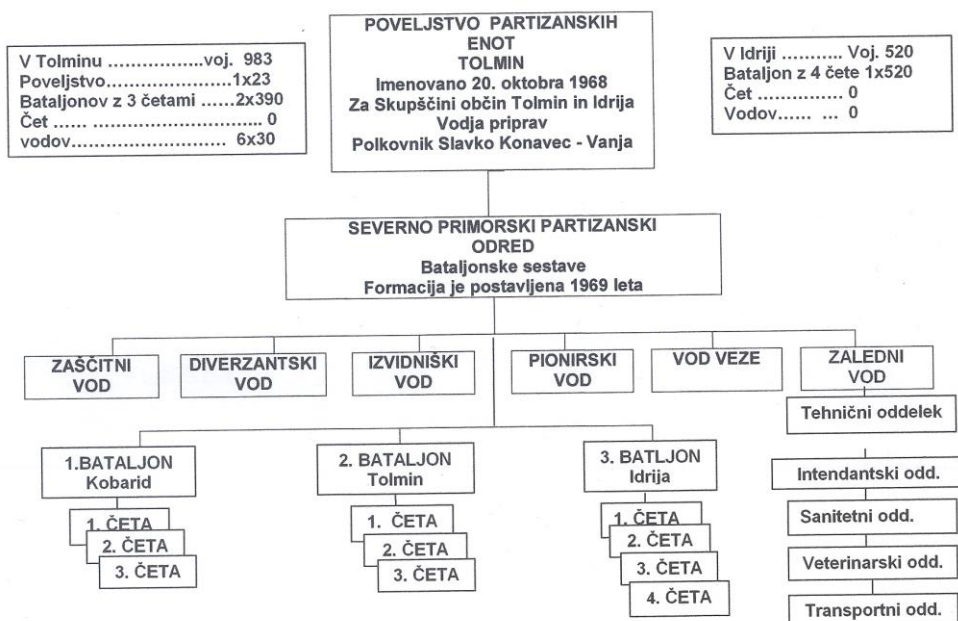
K O M A N D A N T
generalpolkovnik
Rudolf Hribernik l.r.

Da so podatki enaki kot
v izvorniku

o v e r j a
gen. polkovnik
Rudolf Hribernik

Odredba o postavitvi (arhiv Vito Berginc)

FORMACIJSKA STRUKTURA

Formacija severno primorskega partizanskega odreda Tolmin 1969
Izdelal Vito Berginc

S sprejetjem zakona o Splošnem ljudskem odporu 13. avgusta 1971. leta se poleg Partizanskega odreda formirajo enote v Krajevnih skupnostih velikosti samostojnih vodov in čet in oddelkov v delavnih organizacijah.

V tem obdobju se je utrjevala organiziranost, stopnjevalo se je usposabljanje, spoznavanje oborožitve in usposobljenost poveljniškega kadra v poveljstvih in enotah. Za opremljanje in usposabljanje je bilo potrebno pridobiti finančna sredstva iz občinskih proračunov. Oborožitev je bila zastarela (trofejna) iz druge svetovne vojne, ki jo je odstopila takratna JLA.

Oborožitev ob ustanovitvi Partizanskega odreda bataljonske sestave

karabinka 7,62 mm R M44 ruska

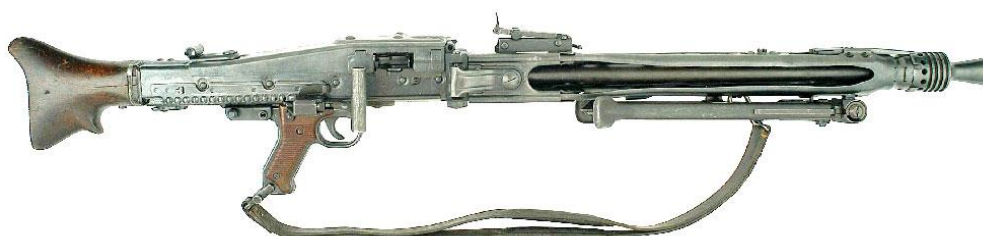
puška 7,9 mm z bajonetom Mauser

Puška 7,9 mm z tromblonskim nastavkom in kumulativno mino

Puško mitraljez 7,9 mm M 34 nemški

Puško mitraljez 7,9 mm M-53-šarec

Puškomitraljez 7,62 mm DP Ruski

Težki mitraljez BREDA M-37 8 mm

Avtomat 7,62 mm PPš-M41 - ruski

Avtomat 9 mm M 38 - 40 nemški

Avtomat 7,62mm CZ - M56

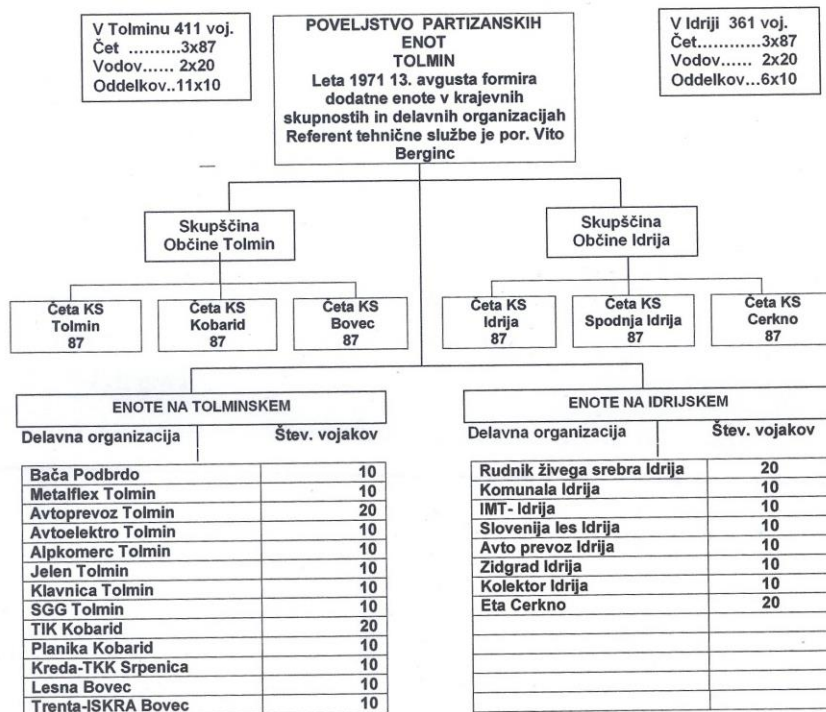
Avtomat 11,45 mm Thompson

Bazuka M-20 - ameriška

Neodbojni top 57 mm M-18

Formirane enote v krajevnih skupnostih in delavnih organizacijah po letu 1971
Izdela Vito Berginc

Oborožitev, ki so jo nabavljale Delavne organizacije za svoje enote

Polavtomatska pušk 7,62 mma M - 59

Polavtomatska puška 7, 62mm M59/66

Avtomatska puška M-70 B 7,62 mm

Avtomatska puška M-70 AB 7,62 mm

Puškomitraljez M-72 7,62 mm

OBČINSKI ŠTAB TERITORIALNE OBRAMBE

S sprejetjem novega zakona o Splošni ljudski obrambi in družbeni zaščiti leta 1974 je prišlo do prve reorganizacije leta 1975. Formirali so se Občinski štabi za Teritorialno obrambo izven Sekretariata za ljudsko obrambo (OŠTO) s sedeži v vseh tedanjih občinah (62). Občinski štab za teritorialno obrambo TOLMIN (OŠTO) Tolmin je bil II. variante. Za komandanta OŠTO je bil imenovan Slavko Konavec, za referenta tehnike rez. por. Vito Berginc. Organizirale so se nove enote, imenovane Prostorne, samostojni vodi in čete, odredi četne sestave in manevrske enote - brigade, ter enote za proti specialno delovanje

(PSD). Komandant TO Slavko Konavec se je januarja 1977 upokojil, zamenjal ga je rezervni kapetan 1. r. Marijan Bric.

Marijan Bric (arhiv Vito Berginc)

SKUPŠČINA OBČINE TOLMIN
Občinski štab za TO

DOŠTAVLJENO: VOJNA TAJNOST
OTROGO ZUJINGO

SKUPŠČINA OBČINE TOLMIN
POVELJAVO PARTIZANSKE ENOTE

ODREDBA št.3/6 SL. VTSZ 14/77 /HK
Dne 2.2.1977

KOMANDANTA TERITORIALNE OBRAMBE SLOVENIJE
z dne 28.1.1977

Na podlagi 3.odstavka 96.člena zakona o ljudski obrambi (UL
SR Slovenije št.23/76)

IMENUJEM

V TERITORIALNI OBRAMBI SLOVENIJE

Mob.kraj : Tolmin
Mob.sbirališče: nogometno igrišče
Trajanje mob. : 6 ur
Rok javljanja : takoj
Štev.naziv : T-6546

a) po mirnodobni formaciji:
1.- Za komandanta teritorialne
obrambe občine Tolmin
VRS 31099
FC načelnik
FS 13.(trinaajsta)

b) po vojni formaciji:
Za komandanta teritorialne
obrambe občine Tolmin
VRS 31099
FC podpolkovnika

BRIC Alojza MARIJANA, rez.artilerijskega kapetana osebne
VRS 31302, v pers.evidenci VO Ljubljana, SO Tolmin.
Reg.Štev. BAM 150935.

Redaj:
a) po MF: nepostavljen.
b) po VF: načelnik štaba 11.brigade TO SR Slovenije.

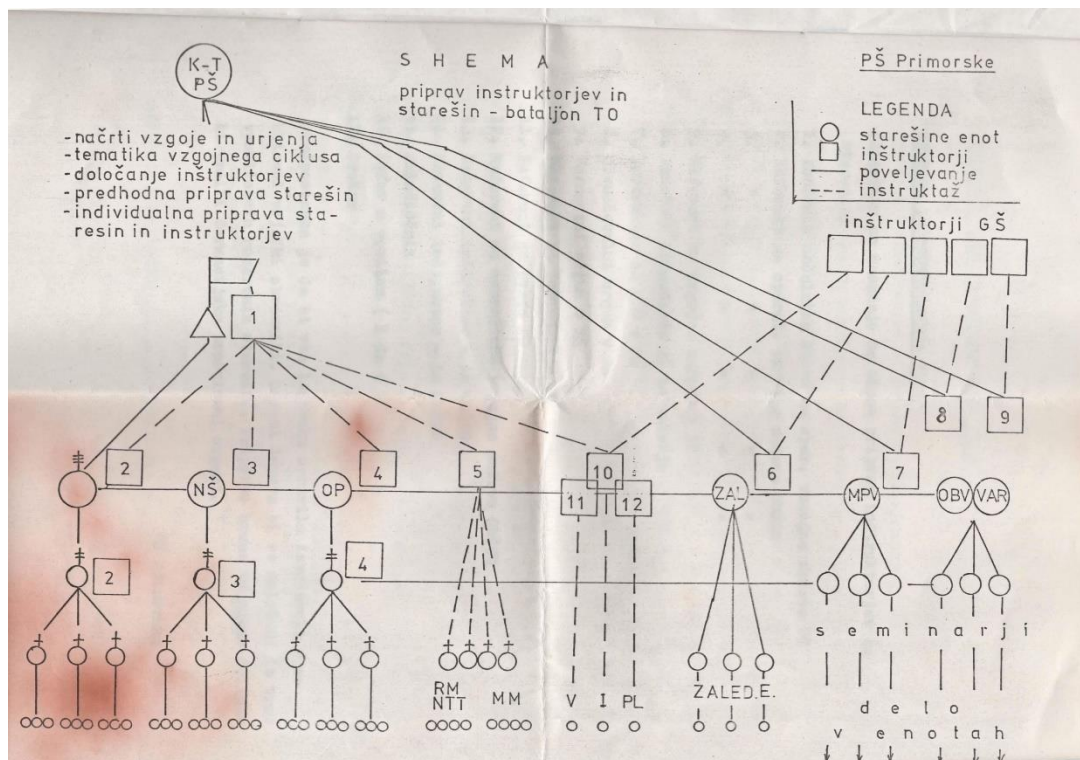
RAZVELJAVLJAN

a) Odredbo komandanta GO SRB na SLO št.139/45 z dne 28.IV.
1975 v delu, ki se nanaša na postavitve po mirnodobni in
vojni formaciji:

Odredba o postavitvi (arhiv Vito Berginc)

SHEMA NAČRTNEGA USPOSABLJANJA

Z reorganizacijo TO se je leta 1975 pričelo načrtno usposabljanje, ki je temeljilo na petletnem planiranju vzgoje novo ustanovljenih enot.

Shema priprav inštruktorjev in starešin TO

TERENSKO DELO INŠTRUKTORSKEGA TIMA

a. VZGOJA IN URJENJE ENOT:

- priprava inštruktorjev na terenu za izvajanje vaj z bataljoni in četami odredov	8 - 10 dni
- priprava starešin bataljonov na terenu	5 - 7 "
- priprava starešin odredov č/s	5 - 7 "
- priprava starešin odredov d/s	5 - 7 "
- ciklusi vzgoje in urjenja bataljonov	30 - 40 "
- ciklus vzgoje in urjenja čet odredov č/s	15 - 20 "
- ciklus vzgoje in urjenja enot odredov d/s	15 - 20 "
- urjenje prištabnih enot pokrajinskega štaba	10 - 12 "
- usposabljanje enot po "MAC-u"	10 - 15 "
7. Ključnikov za usposabljanje	S K U P A J . . . 103 - 138 dni

b. OSTALE DEJAVNOSTI:

- priprava poveljniškega potovanja	3 - 5 dni
- izvedba poveljniškega potovanja	6 - 10 "
- Priprava pokazne bataljonske vaje	5 - 7 "
- izvedba pokazne bataljonske vaje	2 "
- priprava pokazne četne vaje	3 - 5 "
- izvedba pokazne četne vaje	1 "
- priprava VŠVV	2 - 3 "
- izvedba VŠVV	3 - 4 "
- sodelovanje na predvidenih pokaznih vajah enot JLA	22 "
- obhodi podrejenih poveljstev in enot	10 + 12 "
- ostale nepredvideno delo	10 "
S K U P A J : 67 - 81 dni	

SKUPNO DNI NA TERENU 170 - 219 dni

PŠ Primorske

Pojmi:

Sedemdnevno usposabljanje se je izvajalo z enotami na terenu in v učnem centru (UC) PŠTO Kostanjevica na krasu. Tematika je bila prilagojena enotam in vaje so se izvajale s popolnimi enotami vodi, čete in bataljoni. Zaključilo se je z bojnim streljanjem iz pehotnega orožja.

Dva do tridnevna vzgoja se je izvajala v domačem okolju. Tematika – spoznavanje orožja, pregled opreme in moštva, manjše vaje s spoznavanjem terena in bojno streljanje.

Enodnevna vzgoja je zajemala zbor pregleda opreme in spoznavanje orožja.

Mobilizacijsko taktična vaja je trajala dva dni v sodelovanju z enotami JLA.

Štabna vaja (ŠV) je trajala dva dni. Izvajala so jo poveljstva brigad, bataljonov in Občinski štab TO. Reševala se je naloga poveljstva s končno izdelavo vojnih dokumentov.

Štabna vojna vaja (ŠVV), s poveljniškim potovanjem (PP) je trajala tri dni. Reševalo se je bojne naloge z izdelavo bojnih dokumentov in ogledom terena, kjer naj bi enote delovale v slučaju bojnih aktivnostih.

Mobilizacijska vaja (MV) preverjanje postopkov v slučaju zbiranja enote in odziv obveznikov na nujni sklic.

Mobilizacijsko taktična vaja (MTV), preverjanje postopkov mobilizacije in prehod na izvršitev bojne naloge.

Preverjanje bojne pripravljenosti enot (b/p). Izvajal jo je Republiški štab TO in Glavna inšpekcija sekretariata za ljudsko obrambo (ZSLO).

Izobraževanje poveljnikov enot je potekalo na večdnevniških tečajih v centrih JLA in PŠTO. Poveljniško štabni tečaji in tečaji za komandante bataljonov ter komandirje specialnih enot v JLA, ki so trajali do enega meseca.

Leta 1985 je bila nova reorganizacija TO. V Tolminu se ukine brigada. Nove enote: Odred četne sestave, dve samostojni četi, dva protidiverzantska voda in dva alpsko izvidniška voda ter samostojni vod Tolmin. Petnajstega junija 1991 se je formirala nova enota 631. četa za posebne namene z mlajšimi pripadniki od 25 let. Te enote so tudi dočakale vojno 1991

**MOBILIZACIJSKI RAZVOJ TERITORIALNE OBRAMBE OBČINE
TOLMI 1986 - 1991**

Šifra enote	Naziv enote	Pripada po vojni formaciji	Dejanska popolnitev
7037/2	OŠTO II. variante	23	23
7037/4	Zaščitni vod	22	22
7037/5	Oddelek za zveze	10	10
7037/6	Zaledni vod	29	29
SKUPAJ		84	84
7037/7	Organ za prev. voj. Bovec	9	9
7037/7	Organ za prev.voj. Tolmin	18	18
7037/7	Organ za prev. skld Šent gora	10	10
SKUPAJ		37	37
7037/8	25. Alpsko izvidniški vod	27	27
7037/9	26. Alpsko izvidniški vod	27	27
SKUPAJ		54	54
7037/10	182. Proti diverzantski vod	25	25
7037/11	183. Proti diverzantski vod	25	25
SKUPAJ		50	50
7037/15	86. Četa TO Šentvišks gora	94	94
7037/16	87. Četa TO Bovec	94	94
7037/20	94. Vod TO Tolmin	29	29
SKUPAJ		217	217
7051/1	140. Diverzantski odred Pveljstvo	8	8
7051/2	1. vod	24	24
7051/3	2. vod	24	24
7051/4	3. vod	24	24
7051/8	Zaledni vod	7	7
SKUPAJ		87	87
7456/1	70 Odred četne sestave Poveljstvo	9	9
7456/2	1. Četa	99	99
7456/3	2. Četa	99	99
7456/4	3. Četa	99	99
7456/7	Vod za ognjeno podporo	30	30
7456/8	Pionirski vod	21	21
7456/9	Oddelek za zveze	8	8
7456/10	Oddelek ABKO	9	9
7456/11	Zaledni vod	24	24
SKUPAJ		398	398
VSEGA		927	927
	631. Četa za posebne namene formirana 15.6.1991	88	88

SKUPAJ VSEGA		1015	1015
-------------------------	--	-------------	-------------

Izdelal Vito Berginc

VOJAŠKI OBJEKTI IN ENOTE JLA NA OBMOČJU OBČINSKEGA ŠTABA TO TOLMIN 1991

Vojaški objekt	Enota	Pripada po vojni formaciji	Dejanska popolnitev 1991
Vojašnica Bovec	Rekreacijski center		9 vojakov
Vojašnica Tolmin	Planinski bataljon	693 vojakov	335 vojakov
Vojašnica Tolmin Od tega	Obmejni bataljon v vojašnici	557 vojakov 197 vojakov	425 vojakov 200 vojakov
na karavlah	Log pod Mangartom	40 vojakov	25 vojakov
	Učja – Zaslap	40 vojakov	25 vojakov
	Breginj	40 vojakov	25 vojakov
	Staro selo	40 vojakov	25 vojakov
	Livek	40 vojakov	25 vojakov
	Livške ravne	40 vojakov	25 vojakov
	Vogrinka	40 vojakov	25 vojakov
	Kambreško	40 vojakov	25 vojakov
	Britof	40 vojakov	25 vojakov
Skupaj na karavlah		360 vojakov	225 vojakov
Skladišča	Šentviška gora	25 vojakov	25 vojakov
Vseh vojakov na tolminskem		1275 vojakov	794 vojakov

Izdelal Vito Berginc

ZAPOSLENI V STALNI SESTAVI OBČINSKEGA ŠTABA TERITORIALNE OBRAMBE TOLMIN DO 30.6.1990

Komandant rez.	major Marijan Bric
Pomočnik kom. za zaledje	rez. kap.l.r. Vito Berginc
Pomočnik za oper. uč. zad.	kap. Roman Medved od 1. oktobra 1990
Operativec	rez.kap. I. r. Milan Golob do konca 1986
Org. mob. zadeve	rez.kap. I.r.Vinko Gaberšček
Skladiščnik	rez. zastavnik Metod Rutar

Vodja pisarne

višji vodnik Frančiška Nagode

PRIPRAVE NA VOJNO

Z odhodom komandanta Marijana Brica v pokoj 30. junija 1990 je prevzel za v. d. komandanta nalogo kapetan 1. r. Vito Berginc

Vito Berginc

Z odvzemom orožja maja 1990 je TO ostala praznih rok. S tem dejanjem se je aktivirala ena najbolj konspirativnih organizacij Manevrska struktura narodne zaščite (MSNZ). Take operacije pri zagotavljanju obrambnih priprav ni poznala evropska vojaška zgodovina.

Dokument Občinskega načelnika MSNZ

Organizacija je pričela delovati v drugi polovici septembra 1990. Za občinskega načelnika MSNZ je bil imenovan Vito Berginc. Z odločbo ga je imenoval Pokrajinski načelnik MSNZ Drago Vidrih. V organizacijo so bili vključeni vsi delavci OŠTO, in sicer Vinko Gabršček, Roman Medved, Metod Rutar in Frančiška Nagode. Kasneje iz sekretariata za ljudsko obrambo Vojko Štih, iz Milice Jože Režonja ter zunanji člani: Marko Krivec, Rajko Berginc, Gabrijel Dean, Janko Volarič in Teodor Štrukelj. Zaupni sodelavec v vojašnici Tolmin je bil Iztok Selič.

Organizacija je štela dvanajst članov in pokrivala vse dejavnosti družbe – od Teritorialne obrambe, Slovenske milice, civilne obrambe, JLA in del civilnega prebivalstva. Njena naloga je bila zagotoviti oborožitev, opremljenost in vodenje oboroženih sestavov, oviranje, organiziranje tajnih skladišč, pripraviti nova mobilizacijska zbirališča za enote in izvidniško obveščevalno dejavnost.

Z izvzemom skoraj celotne oborožitve 21. decembra 1990 iz vojašnice Tolmin in Šentviške gore je Občinski štab prišel do zadostne količine orožja, s katerim smo oborožili naslednje enote:

- OŠTO z zaščitnim vodom, oddelkom za zveze in zalednim vodom Pov. 70. Od s 1. četo
- 140 Diverzantski Odred
- 86. četo Šentviška gora
- 25. in 26. Alpsko izvidniški vod
- 182.in183. Proti diverzantski vod
- 94. vod TO Tolmin.

Del oborožitve smo odstopili Ajdovščini in Južnoprimerški.

Ker je JLA imela kompletne elaborate mobilizacijskih zbirališč TO in uporabo enot, smo enotam določili nova mobilizacijska zbirališča, kjer smo imeli uskladiščeno oborožitev in strelivo na tajnih lokacijah. V mobilizacijski dokumentaciji so imeli poveljniki posebno kuverto, v kateri je bila navedena lokacija tajnega skladišča, reklo, in oseba z oborožitvijo pa geslo.

NASLOV	GESLO	OPOMBA
1. DEAN JOŽE Ladra 39	HRUŠKA	Priloge št. 10 20. VI. enote
2. Volarič Ivan Svino 7	SLIVA	Predhodno imel BERGIC ANŽELJ SHMET 17.12.1989
3. KOKOŠIN SILVO Libušnje 16	JABOLKO	Priloge št. 10 20. VI. enote
4. KLAJŽAR MARKO Bača pri Modreju 9	OREH	Predhodno imel SKOČIČ TOŽO VRŠNO 4.6.1990
5. VOLARIČ BOGDAN Selce 8	FIGA	20.25.1991
6. REJC MIRO Volarje 47	ANANAS	Priloge št. 10 20. VI. enote
7. KOKOŠIN MIRKO Dražnica 61	BANANA	20. VI. enote
8. KOREN FERDINAND Drez. Ravno 33	POMARANČA	Priloge št. 10 20. VI. enote
9. KUTIN Izidor Koseč 12	LIMONA	Priloge št. 10 20. VI. enote
10. KRIVEC IGNAČ Ponikve 60	KAKI	Priloge št. 10 20. VI. enote
11. PRAVICA GABRIJEL PEČINE 26	MANDARIN	Priloge št. 10 20. VI. enote
12. RAKUŠČEK MARKO Tolmin, Brežič 24	BRESKVA	Priloge št. 10 20. VI. enote
13. KRAGELJ METOD Čiglj 31	MANDELJ	Priloge št. 10 20. VI. enote
14. SOVDAT PETER Kal Koritnica	ČESNJA	Priloge št. 10 20. VI. enote

**Seznam tajnih skladišč MSNZ za vojne enote TO z gesli
(arhiv Vito Berginc)**

Tik pred vojno, 21. junija, smo oborožili še četo za posebne namene, sestavljeno iz vojaških obveznikov mlajših od 25 let. To oborožitev smo dobili od republiškega kontingenta.

**Spominski znak »KANAL« prevoz orožja iz luke Koper
(arhiv Vito Berginc)**

V vojno smo na tolminskem vstopili 26. junija s 600 oboroženimi vojaki s pehotnim orožjem. Kljub slabi oborožitvi v nasprotju z JLA smo z uspešno taktiko dosegli želene cilje.

Z novo reorganizacijo TO bi se 6. aprila 1991 morala združiti OŠTO Tolmin in Idrija v 63. Območni štab TO (63. Obm ŠTO) s sedežem v Tolminu. Kljub ukazu Republiškega štaba TO in Pokrajinskega štaba za Severno primorsko pokrajino se poveljstvo iz Idrije temu ni odzvalo. Pokrajinski štab TO za Severno primorsko pa ni pokazal dovolj pripravljenosti za to združitve. Tako so se vsi načrti uporabe enot izdelali v novem Obm ŠTO Tolmin za formirane enote za tolminsko. Za idrijske enote so se v načrte uporabe po ukazu PŠTO vključili vojno poveljstvo, zaščitni vod, oddelek za zvezo, 181. Pdv in učna četa. Vsi izdelani dokumenti iz Tolmina so bili verificirani v 6. Pokrajinskem štabu in odobreni. Ta ne združitve je zelo slabo vplivala na kasnejše delovanje poveljstva. Poveljstvo ni bilo uigrano v delo, člani stalne sestave poveljstva iz Idrije niso poznali načrtov uporabe enot za tolminski del, v katerih je bilo po načrtih uporabe enot TO težišče delovanja.

NAČRTI UPORABE ENOT

Izdelan 27. 05. 1991

NAČRT KAMEN

1. PRESOJA STANJA

a.) Ocena zemljepisno – topografskih značilnosti
Območje odgovornosti 63. ObmŠTO meji z Republiko Italijo 97 km v smeri sever – jug in poteka na nadmorski višini od 238 do 2479 m. Komunikativnost mejnega pasu je slaba, tako na severu prečkata dve komunikaciji, v južnem pa štiri. Mejni prehodi so trije mednarodni (Predil, Učja in Robič) in štirje maloobmejni (Breginj, Robetišče, Lavek in Solariji), ter s štirimi cestnimi povezavami v notranjost Slovenije in eno železniško progo.

b.) Ocena sil JLA v varovanju državne meje
V območju nake odgovornosti za varovanje državne meje je 62. Obmejni bataljon z osemimi stražnicami. Stražnice so moči 25 – 30 vojakov, skupno okoli 280 vojakov. V 62. Obmejnem bataljonu s sedežem v vojašnici Tolmin je še cca 200 vojakov in starešin. Tu je še planinski bataljon 345 pl. brigade s cca 450 vojakov in starešinami. Vojske na varovanju državne meje se obmejne stražnice lahko popolni še 2200 vojakov.

2. PRESOJA MOŽNIH UKREPOV SIL JLA

» KAMEN 1 »
JLA ostaja v stacionarnih objektih, povišan nadzor obmejnega pasu, povišana stopnja bojne pripravljenosti.

» KAMEN 2 »
- JLA z okrepitvami obmejnih enot bo izvajala zapiranje državne meje.
- v obmejnem pasu se bo aktivnost JLA demonstrirala še posebej na mejnih prehodih.
- maloobmejne prehode bo zapirala.
- na Mednarodnih mejnih prehodih bo vršila kontrolo in legitimiranje vseh vrst.
- organi mejne milice bodo onemogočili pri svojem delu.
- vojaška policija in invidniške enote bodo globinsko nadzorovale slovenski prostor.

» KAMEN 3 »
- Z zavzetjem Mednarodnih mejnih prehodov bo JLA izvajala zaporo, kontrolo in varovanje državne meje z sistemo stražnic. Po končanem zapiranju meje bodo obmejne enote podprte z delom enot planinskega bataljona iz Tolmina.

» KAMEN 4 »
- Zaradi nastalih razmer v Jugoslaviji se enote JLA in poveljstva, ki varujejo državno mejo organizirano pod poveljstvom obmejnega bataljona pristopile k evakuaciji sil in sredstev iz obmejnega pasu. Evakuacija bo v prvi fazi potekala na smeri:
Log pod Mangartom – Bovec – Kobarid – Tolmin, nato v notranjost Slovenije, na Mejo s Hrvaško. Vsa materialna tehnična sredstva bodo odpeljali s seboj in jih stacionirali izven Slovenije.

NALOGA 63. Obm ŠTO TOLMIN

» KAMEN 1 »

Angažirati obveščevalne organe in spremljati namere JLA in poveljstev. Obveščevalno delo usmeriti na Mednarodne mejne prehode in komunikacije ki vodijo k njim. Težiče imeti v rajuonu Bovec, Kobarida in Tolmina. Spremljati dogajanje na komunikaciji Bovec – Predil, Bovec – Žaga – Učja in Tolmin – Kobarid – Robič, 182 in 183. Proti diverzantska voda (dalje PD vod) imeti v pripravljenosti za aktiviranje.

» KAMEN 2 »

Odkrivati postopke JLA pri zapiranju državne meje. Z milico okrepiti kontrolo komunikacij in prostora. Mobilizirati 182 in 183 PD voda z nalogo kontrole smeri Tolmin – Kobarid – Bovec in Kobarid – Robič. Biti v pripravljenosti za blokiranje enot JLA, ter zagotoviti nemoten promet preko Mednarodnih mejnih prehodov (dalje MMP).

» KAMEN 3 »

Angažiranim enotam JLA v zapori državne meje preprečiti vsakršno oskrbo. Pristopiti k odpiranju MMP. V sodelovanju z milico izvesti kontrolo in zaporo smeri: 182. PD vod smer Tolmin – Kobarid 183. PD vod smer Kobarid – Robič 26. Alp. vod smer Bovec – Predil 25. Alp. vod imeti v rezervi 140. Div. odred smer Kobarid – Breginj. Biti v pripravljenosti za nasilno odpiranje MMP in zavarovanje le teh.

» KAMEN 3A »

Zagotoviti kontrolo glavnih komunikacij, ki vodijo proti državnim mejnim prehodom, ter preprečevati oskrbo enot JLA, ki še izvajajo zaporo državne meje. Prevzete stražnice posesti in varovati, promet preko mejnih prehodov mora potekati nemoteno. Z enoto moči voda zasesti ustrezen objekt na MMP Robič, ter ustvariti pogoje za delovanje stražnice.

» KAMEN 4 »

V sodelovanju z enotami milice, ko prevzamejo kontrolo mejnih prehodov, zagotoviti močivo za kontrolo državne meje. Cena odgovornosti je tt 2359-Vevnica do kote 1115 Grad-Kolovrat. Za potrebe kontrole se zasede zapuščene stražnice.

Povzetek iz povelja.

Izvilleček iz načrta »KAMEN« (arhiv Vito Berginc)

REPUBLIKA SLOVENIJA
63. Območni štab TO Tolmin
Številka: 804-03/40-
Datum: 17.06.1991

LJUDSKA OBRAMBA
DRŽAVNA TAJNOST
STROGO ZAPUŠNO

Načrt »JEZERO«

Priloge:

1. Sprejemni center 63. Ob.ŠTO je VOJSKO Dom IMP

javka Vončina Franc Dolenja Trebuša 66 telef. 89 037

geslo ALI STE POKOSILI VSO TRAVO

FORMIRANJE ZBIRNIH CENTROV

Na podlagi odločbe RSLO št. DT 802/4 z dne 22.05.1991, Navodila RSLO št. 801/305 z dne 10.06.1991 in Ukazu RSTO LOST 804-03/173 z dne 23.05.1991, Dopolnila k ukazu RSTO 804-03/283 z dne 12.06.1991 ter Ukazu 6. PSTO št. 804-03/118 SID-5 z dne 13.06.1991 in predhodnih pri-
prav med NS 6. PSTO in poveljniki Območnih štabov:

U K A Z U J E M

1. V 63. Območnem štabu TO se formira zbirni center za pripadnike JLA, v duhu priloženega Navodila št. 801/305 z dne 10.06.1991, izdanega od strani RSLO B Slovenije.

Center ima nalogo varnostnega preverjanja prijavljenih pripadnikov JLA, varnostne obdelave, usposabljanje za dopolnilni VED, glede na potrebe TO ter razporejanje v enote in zavode TO.

2. Načelniki Ob.ŠTO so dolžni zagotoviti tajnost lokacije ZC. Upravnim organom za LO se posreduje javka za določeno mesto - ZC, kjer TO prevzame pripadnike JLA.

3. Za tehnično, varnostno, zdravstveno, materialno in kadrovsko oskrbo za funkcioniranje ZC je kot jedro organizirana učna pehotna četa z 28 vojaških obveznikov, ki služijo kot zavarovanje ZC.

4. Za vodenje ZC 63. Ob.ŠTO odreja PRILAGODILO VOJE CERNOVOSTANČE 431

5. Lokacije ZC in javke so strogo zapune narave in morajo biti fizično varovane.

6. Dokumenti, ki se nanašajo na ZC nosijo oznako LJUDSKA OBRAMBA - DRŽAVNA TAJNOST - STROGO ZAPUŠNO. Sifra »JEZERO«.

Priloge:

- sprejemni ZC 63. Ob.ŠTO
- javka
- navodilo za javko
- navodilo s prilogami

Načrt »JEZERO«

Priloge:

1. Sprejemni center 63. Ob.ŠTO je VOJSKO Dom IMP

javka Vončina Franc Dolenja Trebuša 66 telef. 89 037

geslo ALI STE POKOSILI VSO TRAVO

REPUBLIKA SLOVENIJA
63. Območni štab TO Tolmin

LJUDSKA OBRAMBA
URADNA TAJNOST
STROGO ZAPUŠNO

Številka: 804-03/11-91
Datum: 27.05.1991

SEKRETARIAT ZA LJUDSKO OBRAMBO OBČINE
TOLMIN

ZADEVA: JAVKA - dostava

V kolikor se na vašem sekretariatu javijo v/o, ki so zapustili enote JLA, postopajte po sledočem:

1. Vojake obveznike slovenske narodnosti, ki so služili 7 mesecev, razporedite v enote TO.
2. Vojake obveznike, ki še niso odslužili 7 mesecev zaščititi in jih predati na javko, obveznike drugih narodnosti samo zaščititi.
- JAVKA: VONČINA FRANC, Dolenja Trebuša 66
3. Prevzamite vse ukrepe stroge tajnosti.

VROČILNICA

Številka: 804-03/11-91

Datum prejema in podpis prijavitelja: 27.5.1991

Podpis: [Signature]

Načrt »JEZERO«

Dokument o javki za zbirni center sekretariatu za LO
(arhiv Vito Berginc)

REPUBLIKA SLOVENIJA
Republiški štab za teritorialno obrambo
63. Območni štab za TO Tolmin

LJUDSKA OBRAMBA
URADNA TAJNOST
STROGO ZAPUŠNO

Številka: 13/14-91
Datum: 26.05.1991

SPREJEMNI CENTER ZA PRIPADNIKE J L A

Sprejemni center 63. Ob.ŠTO je VOJSKO Dom IMP

javka Vončina Franc Dolenja Trebuša 66 telef. 89 037

geslo ALI STE POKOSILI VSO TRAVO

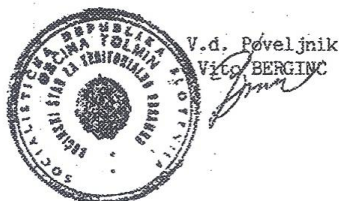
*Dokument o predaji načrta » JEZERO » na javko v Dolenjo Trebušo
(arhiv Vito Berginc)*

53. Območni štab TO
T o l m i n

N A V O D I L O

Pri vas se je javila oseba, s katero sta se prepoznala s pomočjo gesla na ovojnicici.

Vaša naloga je, da v najkrajšem času in po najkrajši poti v največji tajnosti izvršite sledeče: Dane osebe takoj prepeljite v Počitniški dom IMP Vojsko!

*Navodilo Francu Vončini za prevoz v zbirni center
(arhiv Vito Berginc)*

VOJNA

**SESTAVA OBMOČNEGA ŠTABA TERITOTIALNE OBRAMBE
Junij 1991**

Komandant v.d.	rez. major Vito Berginc
Načelnik štaba	rez. kap.1. r. Edvard Golob
Pomočnik za operativno učne zadeve	kap. 1. r. Roman Medved
Pomočnik za org. mob. zadeve	rez. kap. 1. r. Vinko Gabršček
Manipulant z materialno	rez. zastavnik Metod Rutar
tehničnimi sredstvi	rez. viš. vod Bojan Furlan
Vodja pisarne	rez.višji vodnik Frančiška Nagod
Vodja pisarne	civilna oseba Milena Kržišnik

Območno poveljstvo ni bilo dopolnjeno z ljudstvom po novi formaciji, zato sta delovala oba nerazrešena bivša Občinska štaba TO po vojni formaciji.

VOJNO POPOLNITEVO OŠTO II. variante TOLMIN 1991			
št.	Dolžnost v štabu	Najvišji čin	Ime in priimek
1	V.d. komandant	Podpolkovnik	Vito Berginc
2	Načelnik štaba	Major	Ernest Štendler
3	Namestnik NŠ za (OUZ)	Major	Milan Golob
4	Pomočnik načelnika za UZ	Podpolkovnik	Roman Medved
5	Pomočnik za obvešče. – nepopol.	Kapetan I. rez.	Danilo Mavrič
6	Varnostnik	Kapetan I. rez.	Silvo Hrovat
7	Referent za izvid. obvešče.	Kapetan I. rez.	Alojz Lapanja
8	Referent za MPV	Kapetan I. rez.	Rafael Šuligoj
9	Referent za inženjerijo	Kapetan I. rez.	Julijan Makuc star.
10	Referent ABKO	Kapetan I. rez.	Ervin Vedenik
11	Referent za zveze	Kapetan	Bojan Žagar
12	Referent za org. mob. zadeve	Major	Vinko Gabršček
13	Referent za splošne zadeve	Stari vodnik	Metod Kragelj
14	PKZ - nedopolnjeno - nepopolnjeno		
15	Skladiščnik	Zastavnik	Metod Rutar
16	Referent tehnične službe	Kapetan I. rez.	Vladimir Krivec
17	Referent intendantske službe	Kapetan I. rez.	Rok Uršič
18	Referent sanitetne službe	Kapetan I. rez.	Dr. Jurij Hafner
19	Bolničar	Vojak	Igor Jarc
20	Pom. kdanta za garni. zadeve	Kapetan I. rez.	Vilijem Schafhalter
21	Referent za finance	Kapetan I. rez.	Zvonimir Gerželj
22	Vodja pisarne	Višji vodnik	Frančiška Nagode
23	Evidentičar	Vojak	Franc Jan
24	Šofer	Vojak	Iztok Poljak

Povzetek iz knjige VLOGA TO SPP pri osamosvajanju Republike Slovenije str150151

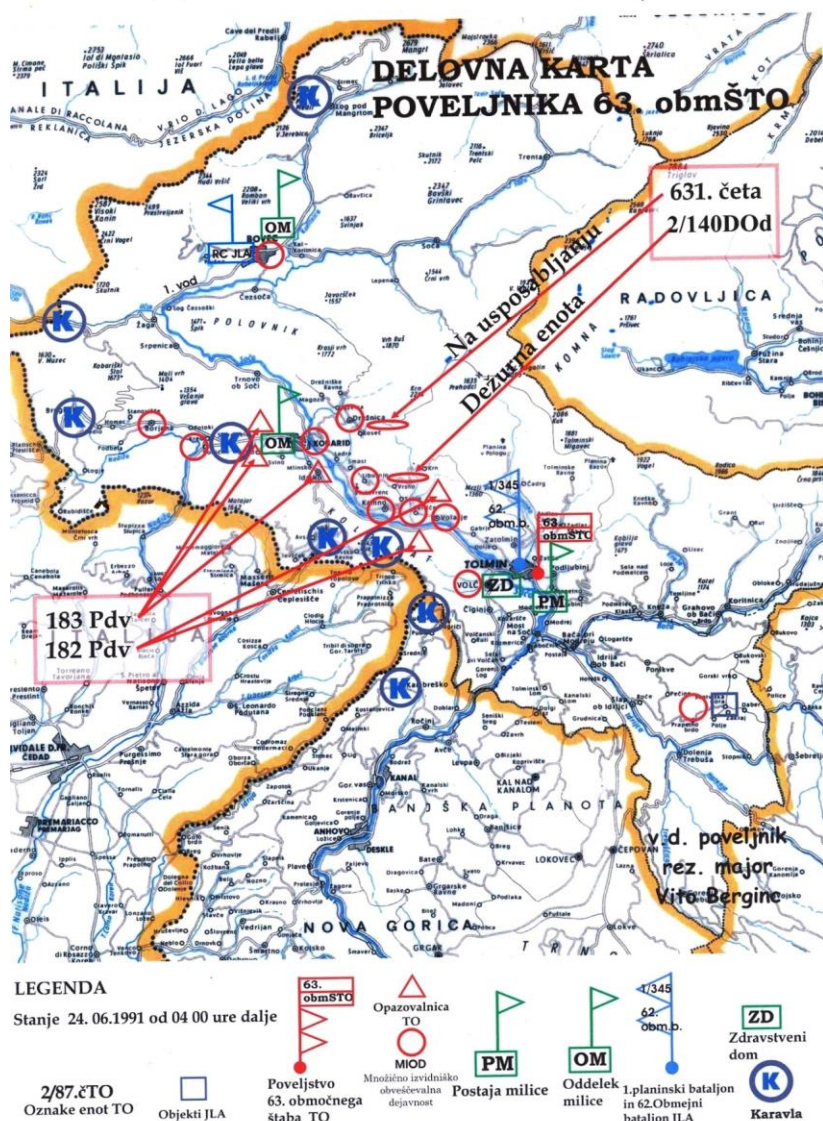
Vojna sestava Občinskega štaba Teritorialne obrambe Idrija leta 1991:

Funkcija članov OŠTO Idrija	Čin med vojno	Ime in priimek
Komandant	kapetan	Alojzij Rejc
Načelnik štaba	kapetan 1. razreda	Stojan Blaj
Operativni oficir	kapetan 1. razreda	Edvard Golob
Referent za moralnopolitično vzgojo	kapetan 1. razreda	Stojan Petrič
Referent za organizacijsko-mobilizacijske zadeve	poročnik	Emil Ferjančič
Pomočnik komandanta za obveščevalne zadeve	kapetan	Marijan Platiše
Referent za izvidniško-obveščevalne zadeve	kapetan	Joško Erjavec
Pomočnik komandanta za zaledje	kapetan 1. razreda	Lucijan Lipušček
Referent intendantske službe	kapetan	Vojko Golob
Referent tehnike	poročnik	Milan Bizjak
Referent tehnike	podporočnik	Aleš Povalej
Referent za gradbene zadeve	kapetan 1. razreda	Albin Vončina
Varnostnik	kapetan	Egon Likar
Referent za zveze	kapetan 1. razreda	Boris Kenda
Referent za zveze	podporočnik	Erik Lakner
Referent za inženirijo	poročnik	Erik Mlinar
Referent za finance	kapetan 1. razreda	Darko Mavrič
Zdravnik	podporočnik	Marko Pišljar
Vodja pisarne		Milena Kržišnik
Administrator	vodnik 1. razreda	Damjan Bogataj
Administrator	desetar	Boris Mitrovič

*Povzetek iz knjige VLOGA TO SPP pri osamosvajanju Republike Slovenije str. 184.
OŠTO Idrija je III. variante*

NAJPOMEMBNEJŠI DOGODKI IN DOSEŽKI V VOJNI 91

24. junija je ob 00.40 uri bila izvedena delna mobilizacija Vojnega štaba Tolmin z zaščitnim vodom in oddelkom za zveze, 182. in 183. proti diverzantski vod, na usposabljanju je bila 631. četa za posebne namene in dežurna enota 2. vod 140. Diverzantskega odreda, skupaj je bilo 178 vojaških obveznikov.

3

Izdelal Vito Berginc in Albin Mikulič

V Idriji je bil mobiliziran Vojni štab TO Idrija, zaščitni vod, oddelek za zveze, 181. proti diverzantski vod.

25. junija je Območni štab izvršil premik na vojno lokacijo na Most na Soči. Na mirnodobnem sedežu je ostal pomočnik za organizacijsko mobilizacijske zadeve in vodja pisarne, kjer sta usklajevala nadaljnje izvajanje mobilizacije enot TO pri Sekretariatu za ljudsko obrambo.

Tega dne so iz Idrije v Območni štab prišli Načelnik štaba Edvard Golob in vodja pisarne Milena Kržišnik.

Na sedežu poveljstva smo organizirali delo. Načelniku štaba kap. I.r. Edvardu Golobu sem predstavil načrt uporabe enot in enote, ki so bile mobilizirane in na usposabljanju (631. četa, 2. vod 140.

Diverzantskega odreda in 182. in 183. Pdv). Te enote je obiskal skupaj s pomočnikom za varnostne zadeve kap.I.r. Silvom Hrovatom.

Okoli 14.00 ure me je iz vojašnice Tolmin po telefonu poklical general Vidmar, načelnik Ljubljanskega 14. korpusa, v zvezi s premeščanjem oborožitve TO Idrije iz Črnega vrha nad Idrijo v skladišče na Šentviško goro, katerega lastnik enega od objektov je bila TO Tolmin. Ker je skladišče bilo prenapolnjeno, do premeščanja ni prišlo. Spremljal ga je skladiščnik Bojan Furlan iz Idrije. O obisku generala Vidmarja iz Idrije na Črni Vrh nisem bil obveščen. Po ukazu 6. pokrajinskega štaba sem izdal povelja podrejenim mobiliziranim enotam po načrtu uporabe. Ukaze je pisala vodja pisarne Milena Kržišnik.

REPUBLIKA SLOVENIJA
63. Območni štab Tolmin
Številka: 804-01/4
Datum: 25.06.1991
Zaščitni vod Tolmin

204-01/3 Tolmin

Izvelek iz povelja za varovanje objektov posebnega pomena 63.Obm.ŠTO

1. Zaščitni vod Tolmin ima nalogo fizično zavarovati sedež Obm.ŠTO in sekretariata za TO Tolmin. Za to uporablja 1.odd. za zavarovanje sedeža Obm.ŠTO in SLO. 2. 2. odd. varuje del Obm.ŠTO v hotelu Soča Most na Soči in 3. oddelak v rezervi za morebitno intervencijo. Fizično varovanje vršiti tako, da stražarji svojo nalogo opravljajo v sgradbi.
2. Komandir enote s 2. in 3. odd. se nahaja pri delu poveljstva 63. Obm.ŠTO Most na Soči, hotel Soča, 1. odd. na mirnodolnem sedežu 63.Obm.ŠTO.
3. Prehrana in prenočevanje je regulirano v hotelu Soča, Most na Soči, in Dijaški dom Tolmin, spanje 1.odd. na sedežu Obm.ŠTO.
4. Vojaškim obveznikom podelili 0,5 b/k ostrega streliva. Pri tem voditi računa, da strelno orožje se uporabi le v primeru poskusa nasilnega zavzetja ščuvanega objekta.
5. Zdravstveno oskrbo je organiziran preko SA Most na Soči in ZD Tolmin.

v.d. Poveljnika
Vito Berginc

REPUBLIKA SLOVENIJA
63. Obm. ŠTO Tolmin

Številka: 804-01/5
Datum: 25.06.1991

804-01/10 Tolmin

Izvelek iz povelja za zavarovanje objektov posebnega pomena

1. Zaščitni vod imajočega da:
 - s enim odd. zavaruje OLO SO Idrija. Zavarovanje organizira notraj objekta.
 - s enim oddelkom je v stalni pripravljenosti, da zavaruje PČ v primeru njenega aktiviranja
 - en oddelk je v pripravljenosti za aktivno dejstvovanje
 - Nastanjen je v stavki OLO. Prehranjuje se v gostilni Nebesa.
2. 181. FW organizira operativno zavarovanje komunikacij in posebnih objektov v neposredni bližini Idrije. Pri opravljanju naloge stalno kontaktirati s FW. Kompletne oskrbe je zagotovljena v dijaškem domu.
3. Pripadnikom angažiranih enot razdeliti 0,5 b/k streliva. Orožje uporabiti le v primeru neposrednega napada na ščuvani objekt ali enoto.
4. Sanitetno oskrbo v primeru potrebe zagotavlja ZD Idrija.

v.d. Poveljnika
Vito Berginc

Izvečki iz povelja za mobilizirane enote TO Tolmin in Idrija
(arhiv Vito Berginc)

REPUBLIKA SLOVENIJA
63. Okrožni štab Tolmin

VOJAŠKA TARNOST
ZAJRHO

Številka: 804-01/6
Datum: 25.06.1991

VSEM ENOTAM 63. OB ŠTO

1. Vsak pripadnik mora poznati svoje naloge in naloge enote.
2. Podeljeno ostro strelivo se lahko uporabi le ob direktnem napadu na objekt, ki ga šuvate.
3. Delo v enoti organizirati za daljši čas.
4. Četa za posebne namene polaljša usposabljanje za nedoločen čas.
5. Izvajajte informiranje enot in poudarjajte nujnost angažiranja velikega števila pripadnikov TO v zavarovanju ukrepov.
6. Stalno imejte pripravljena osebna zaščitna sredstva.
7. Poročajte o stanju in problemih.

OK/MK

Vročiti: - 182 PDV
- 183 PDV
- 3/140 DOD
- Seti za p. n.
- zaščitni vod.
- arhiv
- vod Vranso
- zaščitni vod Idrija

*Prvo povelje vsem mobiliziranim enotam
(arhiv Vito Berginc)*

26. junija

Pomočnik, komandant za varnost. Silvo Hrovat je obiskal mobilizirane enote v Idriji, z njim je bil tudi načelnik štaba Edvard Golob. Obiskala sta vojno poveljstvo, zaščitni vod in oddelek za zvezo, ter 181. Proti diverzantski vod.

Aktiviran je bil načrt JEZERO, to je Zbirni center za prestopne pripadnike JLA v TO. Mobilizirana je bila Učna četa iz Idrije, ki je bila odrejena za to nalogo in poslana v rajon Vojsko – Dom IMP. Jože Miklavčič, ki je bil odrejen za vodjo zbirnega centra, ni bil vpoklican.

Njegovo nalogo je prevzel rez. kapetan l.r. Milan Cvelbar, poveljnik Učne čete.

fox - prejeti

Republika Slovenija
6. PŠTO
Številka: Z 804-02/8
Datum: 26.06.1991

26.06.1991
804-02/3

VOJNA TADNOŠT
ZAVPHO

ob. Muševiči Štab TO Tolmin

Na podlagi 33. in 35. člena Zakona o obrambi in zlasti (Nov. l. R.) št. 16/91) o tveki s američani o ukrepih za pripravljanje in ukrepi RŠTO R Slovenije št. Z 804-03/40-91 od 25.06.1991

UKAZUJEM

V letni noči 25/26.06.1991 skladno z načrtom in s dogovorom z organi za notranje zadeve zasnovati mednarodne meje pri prehodu ukrepi se izvajajo brez uporabe sil. Posebitno bojno uporabo svet TO bo odločilo predsedstvo R Slovenije.

1) V skladu z navodilom Republiškega sekretarja za vojsko in vojašnice, gojencev, aktivnih vojaških oseb, civilnih oseb ter vojakov po pogodbi št. JLA št. 801/305 z dne 10.06.1991, aktivirajte zbirne centre dne 26.06.1991 do 06.00 ter zagotovite delovanje istih v skladu z navodili.

2) Ukrepi po tem ukazu veljajo do preklica.

3) O realizaciji naloge poročati pri naslednjem poročanju

IS/KH

MP
RŠTO 6PŠTO
N. Ljuna

Božidar Beltram
Poveljnik 6. PŠTO
l.r.

Prepis ukaza 6. PŠTO z dne 26. 6. 1991
(arhiv Vito Berginc)

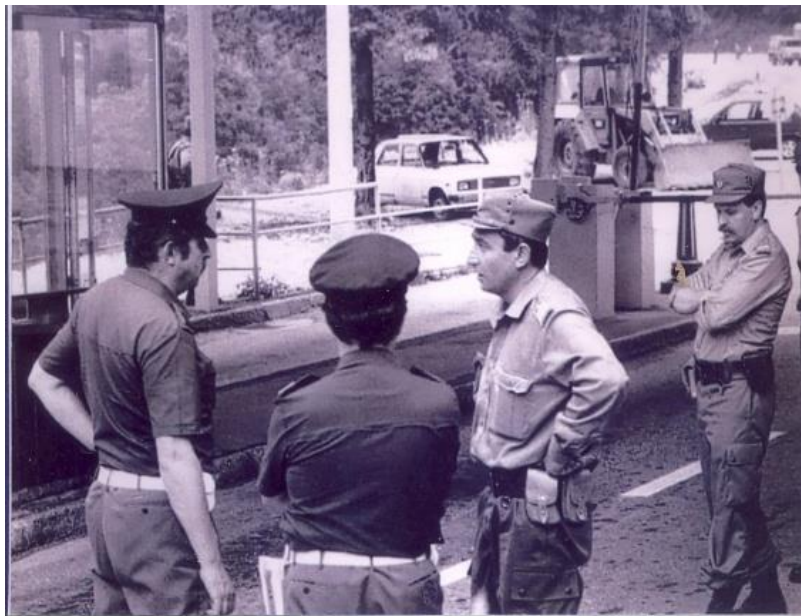
27. junij

Enote JLA so zapustile vojašnice v jutranjih urah z odhodom na Mednarodne mejne prehode Robič, Učja in Predel. Družbeno gospodarski sistem je blokiral izhode iz vojašnice Tolmin. Postavljene barikade na koncu Volarske ravnine in Seliščih je fizično branil 182. proti diverzantski vod, na komunikaciji Kobarid - Staro selo in za vasjo

Robič je barikado fizično branil 183. proti diverzantski vod. Po ukazu 6. PŠTO se je aktiviral načrt KAMEN 3A, to je bil pristop k odpiranju MMP. Na MMP Robič se je uvedel 2. vod 140. diverzantskega odreda, ki ga je vodil 63. Obm ŠTO. 631. četi se je podaljšalo usposabljanje za nedoločen čas, uvedli so jo v vasi Svino kot zaščito dohodov iz Matajurja in blokado karavle Staro selo. Enote za bojno delovanje je razporejal pomočnik komandanta za varnost Silvo Hrovat, ki je bil pri enotah zaradi odsotnosti načelnika.

Istočasno sem kot komandant izdal ukaz za mobilizacijo dodatnih enot Poveljstvu 70 Odreda in prvi četi, 140. Diverzantskemu odredu s prvim in tretjim vodom, drugi vod je že bil uveden v bojno delovanje, fizično branil barikado v Vratih iz smeri Čepovan, Železniška postaja Most na Sočo in 25. in 26. Alpsko izvidniški vod ter 86. četi TO Šentviška gora.

Enota JLA na MMP Robič je bila blokirana, med TO in JLA so potekala pogajanja, ki jih je vodil kap.l.r. Silvo Hrovat z zastavnikom Mladenom Jelićem in kapetanom Vladimirjem Donevom. Vzpostavljen je bil stik s Slovensko mejno milico, komandirjem Srečkom Rosičem, na mednarodnem mejnem prehodu Robič.

*Mejna milica na MMP Robič 27.6.1991 s
Italijanskimi kolegi- levo tretji komandir Srečko Rosič
in namestnik Hasib Huseinbašić
(arhiv Vito Berginc)*

Kot komandant sem po neur u ob 23.00 uri obiskal mobiliziran 25. alpsko izvidniški vod na Selcih in 183. proti diverzantski vod na blokadi

za vasjo Robič. 25. Aliv je izdal ustni ukaz za takojšnji premik v Kobarid, kjer je dobil nalogo. Spremljal ga je predsednik IS Pavle Gregorčič. Ob 24.00 uri sem prijel ukaz od 6. PŠTO o odločitvi za napad enote JLA na MMP Robič. Po presoji poveljstva ukaza za napad v nočnih urah nisem dal in o tej odločitvi obvestil 6. PŠTO. Kasneje so pripadniki Slovenske mejne milice po dogovoru zapustili mejni prehod.

28. junij

V jutranjih urah smo prejeli ukaz 6. PŠTO, da mora MMP Robič do 14.00 ure biti odprt za normalen promet. Nalogo je dobila operativna skupina za koordinirano delo na kobariškem s sedežem na OM Kobarid, ki so jo sestavljali vodja pomočnik komandanta za operativne zadeve rez. kap.1.r. Milan Golob pomočnik za inženjerijo rez. kap.1.r. Julijan Makuc, pomočnik za RKBO rez.kap. Ervin Vedenik, obveščevalni oficir rez. kap. 1. r. Alojz Lapanja in pomočnik za moralno politično delo rez. kap.1. r. Rafael Šuligoj. Načelnik štaba rez. kap. 1. r. Edvard Golob je vodil koordinacijo med poveljstvom 63. Obm ŠTO in operativno skupino v Kobaridu ter med podrejenimi enotami na bovškem.

Vse mobilizirane enote so imele nalogo blokade karavel in odpreti državne meje ter zavzeti pomembne objekte JLA, in sicer 86. četa TO Šentviška gora je imela nalogo zavzeti skladišč na Šentviški gori. Prva četa 70. Odreda je izvedla blokado karavle Staro selo, 25. Alpsko izvidniški vod je postavil barikado za vasjo Robič skupaj z 183. proti diverzantskim vodom.

26. Alpsko izvidniški je imel nalogo zavzeti vojašnico Bovec in postaviti blokado karavli Log pod Mangartom.

Prejet je bil ukaz, da se mobilizira vse enote, za katere je zagotovljena oborožitev v Tolminu in Idriji. Postavijo se barikade na Kladjah, na Želinu-Straži in v Zali. Vse te so branili pripadniki Teritorialne obrambe.

*25. alpsko izvidniški vod po zavzetju MMP Robič 28. 6. 91 predaja 29. 6. 91 v
upravljanje milici in carini (arhiv Vito Berginc)*

Pogajanja za zavzetje MMP Robič je v jutranjih urah prevzel Zdravko Likar, Silvo Hrovat je pogajanja nadaljeval na karavli Livek pri maloobmejnem prehodu z 2. vodom 631. čete. Oba mejna prehoda sta bila ob 13.30 uri zavzeta, oba poveljnika sta se predala skupaj z vojaki. V TO je prestopil poveljnik slovenske narodnosti iz karavle Livek. Okoli 13.00 ure je Iztok Selič organiziral pobeg iz vojašnice Tolmin s tremi podoficirji (Martin Gerlič, Matjaž Česnik in Boštjan Mlakar) in z dvema civilnima osebama (Igor Melinc in Vlado Rutar). S seboj je odpeljal vozilo Pinzgauer, orožje in strelivo ter razno orodje. S tem dejanjem je onеспособil zaledno bazo v vojašnici Tolmin. V popoldanskih urah pa je Silvo Hrovat pričel pogajanja s komandirjem karavle Livške ravne Markom Agatičem.

Predsednik Izvršnega sveta Skupščine občine Tolmin je organiziral pogajanja med TO, JLA in Sekretariatom za ljudsko obrambo. Na pogajanjih smo bili Pavle Gregorčič Predsednik IS, jaz kot TO komandant, pomočnik komandanta za varnostne zadeve Silvo Hrovat, za ljudsko obrambo Janko Koren, za JLA major Milorad Kojić, kapetan Marko Trkulja in kapetan Mišo Marković. Pogajali smo se za predajo vojaških objektov TO in za prestop v Teritorialno obrambo in blokado vojašnice Tolmin ter za vzpostavitev normalne oskrbe z elektriko, vodo, telefonijo in kruhom. Pogajanja so se tudi nadaljevala 29. in 30. junija, vendar pogajanja niso bila uspešna.

29. junij

26. Alpsko izvidniški vod zavzame vojašnico Bovec, komandir enote je prestopil v TO. Komandanta vojašnice majorja Maksimoviča pa je Slovenska milica zajela, vendar le-ta ni prestopil v TO. Novo pridobljeno orožje smo razporedili v 3. četo 70. odreda. Komandant štaba je izdal ukaz za mobilizacijo 3. čete. V večernih urah je 26. alpsko izvidniški vod pričel z blokado karavle Log pod Mangartom in je varovanje vojašnic Bovec predal 3. četi 70. odreda. Tretja četa je poleg varovanja vojašnice izvedla blokado karavle Učja in protizračno obrambo letališča Bovec.

Komandir 140. Diverzantskega odreda s 1. in 2. vodom, Zdravko Likar, je izvedel blokado karavle Livške Ravne in je pričel s pogajanjem. Pogajanja so bila zahtevna, šele 2. julija se je komandir z delom posadke predal in prestopil v TO. V karavli je ostalo še 8. vojakov z desetarjem. Preko noči iz 3. na 4. julij se je karavla dopolnila z karavlo Vogrinka.

Na Poljubinjskem polju so bila v sodelovanju Teritorialne obrambe s Slovensko milico zavzeta skladišča živinske prehrane. Vojaki so se po zavarovanju umaknili v vojašnico Tolmin.

30.junij

86. četa TO Šentviška gora je s člani poveljstva 63. Obm. ŠTO, rezervnim kapetanom 1. razreda Vilijem Schafchalterjem in Silvom Hrovatom, zavzela zelo pomembno skladišče JLA na Šentviški gori. Pridružil se jim je rez. kap. Darko Mavrič. S tem zavzetjem je TO Slovenije prišla do dragocenih in velikih količin sredstev za proti oklepno borbo in proti zračno obrambo ter pehotnega streliva in minsko eksplozivnih sredstev. Z zavzetjem teh skladišč so pogajalci JLA iz vojašnice Tolmin prekinili pogajanja.

Načelnik štaba Edvard Golob je z obveščevalnim oficirjem kap. 1. r Marjanom Platišem, komandantom 70. Odreda kap. 1. r. Maksom Janom in namestnikom kap. 1. r. Metodom Lebanom organiziral pogajanje v Borjani s komandirjem karavle Breginj, ki pa ni bil prisoten. Le-ta pa je poslal pismo o predaji. Komandant štaba tega ukaza ni izdal in o teh pogajanjih ni bil obveščen.

Gospod častnik Stamenković!

Predlagamo vam, da prelozite karavlo in prestopite na stran slovenske Teritorialne obrambe.

Predlagamo vam, da danes 30.6.1991 do 24.00 ure prelozite in pripeljete ostanele svojega moštva brez orožja v gostiški dom Breginj ter prelozite karavlo z vsem orožjem in opremo v naše roke.

Zagotavljamo vam, da bomo vam in vašim vojakom zagotovili status prebegov in ne vojnih ujetnikov, kar je za vas ugodnejše.

V postopkih dobivanja vam zagotavljamo status oziroma pravice, ki izhajajo iz ženevske konvencije.

Breginj, 30.6.91

*poročnik častnik
stafnik Smer seraj*

q.b.i.

V primeru kakršnega koli postopka, ki bi bil namenjen preložitju karavle na kakšen koli drugi način, bomo na vas odprli ogenj brez opozorila.

*Poslano pismo poveljniku karavle Breginj za predajo
(arhiv Vito Berginc)*

1. julij

Eksplozija skladišča TO Idrija na Črnem vrhu nad Idrijo. Poročilo o dogodku na 63. Obm ŠTO ni bilo dostavljeno. Mesto eksplozije so zavarovali pripadniki TO. Civilnim osebam je bil dostop na prizorišče prepovedan.

Bojna sredstva iz zavzetih skladišč JLA na Šentviški gori so se po ukazu 6. PŠTO disperzirali na tajne lokacije in v enote TO Slovenije. Načelnik štaba Edvard Golob je brez ukaza odšel iz 63. Obm ŠTO.

*V vasi Ladra je organizirana protizračna obramba
Z leve: Ivan Čufer, Vladimir Lukman in Peter Čufer
(arhiv Vito Berginc)*

2. julij

Mobilizirala se je 2. četa 70. Odreda. Poveljstvo odreda je dobilo pripravljalni ukaz za zavzetje vojašnice Tolmin. Za to nalogo se mu poleg 2. čete podredi 3. vod 140. Diverzantskega odreda, 182. in 183. proti diverzantski vod in 94. vod TO Tolmin. Ukaz je bil preklican, naloga ni bila realizirana.

LEGENDA

Začetek 03. 07. 1991 ob 00 00 uri

Konec 05. 07. 1991 ob 20 00 uri

2/87.ŠTO
Oznake enot TO

Zavzeti objekti

63. obmŠTO
Poveljstvo
63. območnega
štaba TO

Zasede enot
TO
PM
Postaja milice

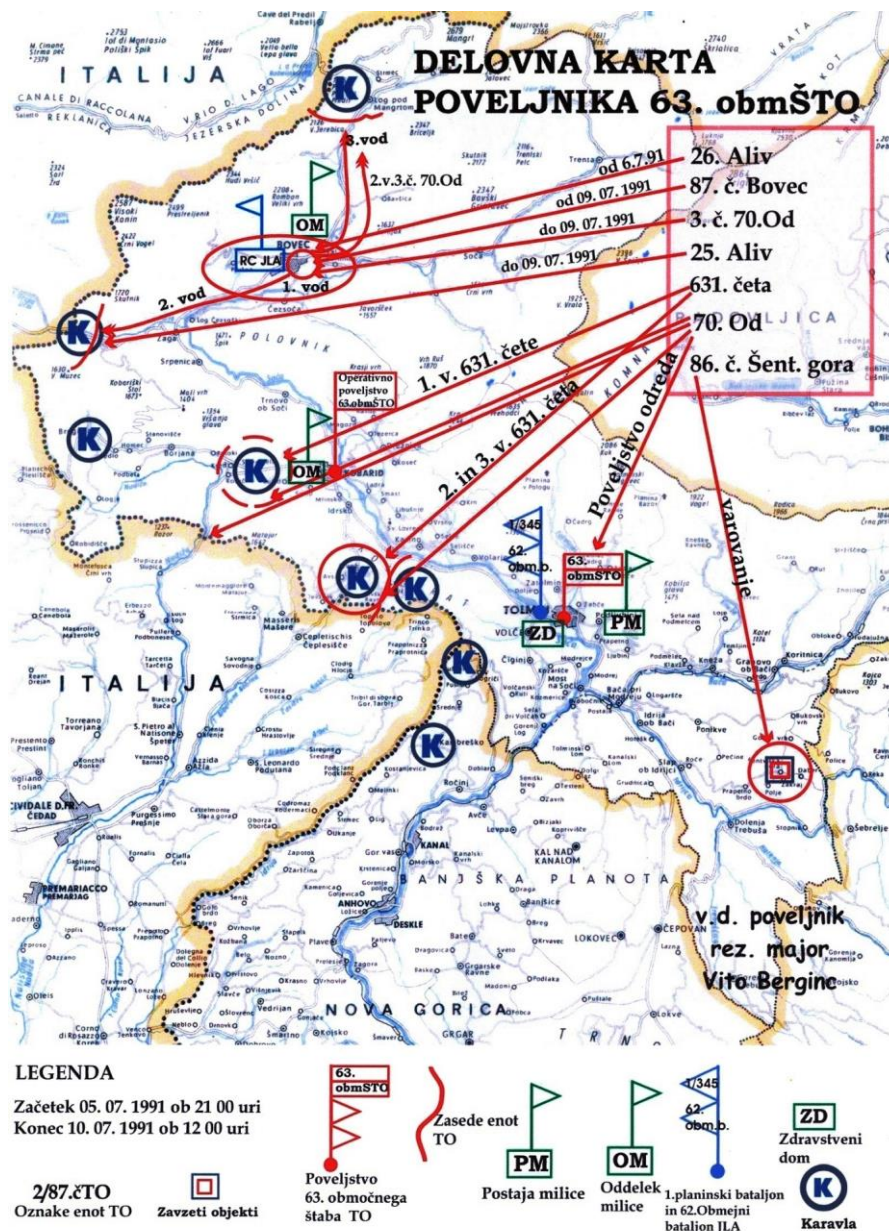
OM
Oddelek
milice

1/345
62. obm.b.
1. planinski bataljon
in 62. Obmejni
bataljon JLA

ZD
Zdravstveni
dom
K
Karavla

4. julija

Prejeli smo pripravljalni ukaz za premik 70. Odreda. Zahtevki za realizacijo premika so bili realizirani do vključno transportnih sredstev. Ta ukaz je bil kasneje preklican, naloga se ni realizirala.

8. julij

Pred vojašnico Tolmin smo organizirali prijavno službo za starešine JLA, ki so želeli obiskati družine. Izdelano je bilo navodilo z obrazcem o postopku.

REPUBLIKA SLOVENIJA

63. Območni štab TO TOLMIN

Številka: 804-01/25

Datum: 08.07.1991

NAVODILO prijavne službe TO

Naloga prijavne službe je, da kontrolira vojaški objekt in dogajanja v njem in njegovi okolici. Enotam JA ne smemo dopustiti, da povečuje krepitev bojne pripravljenosti oziroma tistih ukrepov, ki krepijo bojno sposobnost enot in pripadnikov JA.

Vsem osebam- starešinam JA pri izhodu iz vojašnice se na prijavnici TO izda pismo dovolilnice za izhod, prav tako tudi za vozila.

Dovolilnico dobijo starešine JA le v primeru da obiščejo svoje družine in vozila ki poravljajo prevoze za oskrbo z neborbenimi sredstvi.

Vsako prevažanje VO in druge bojne tehnike, orožja in opreme v enote je prepovedano in se tak prevoz prepoveduje.

Prav tako je prepovedano v vojašnice popolnjevati nove starešine.

Obvezno je potrebno pregledati prepeljani tovor z helikopterji in vozili.

Na prijavnici voditi knjigo o izhodih dovolilnicah in pregledih vozil in helikopterjev.

Sestav prijavnice:

podčastnik	1
vojak	2

V.d. poveljnika
Vito Berginc

(arhiv Vito Berginc)

9. julij

Mobilizirana 87. Četa TO Bovec je zamenjala 3. četo 70. Odreda. Njena naloga je bila postaviti blokado karavli Učja, Log pod Mangartom, protizračna obramba letališča Bovec in varovanje vojašnice Bovec.

11. julij

Na Vojskem se je ukinil Zbirni center. Varovane osebe smo premestili v Dijaški dom Idrija, nato pa jih namestili v hotelu Alp Bovec.

12. julij

Pred vojašnico Tolmin smo ukinili prijavno službo za starešine JLA. O njihovem gibanju so se morali javljati na Postaji milice Tolmin.

14. julij

Uradno se je ukinil zbirni center za prestopne v TO. Varovane osebe smo odpustili domov.

15. julij

Analiza bojnega delovanja območja

25. julij

JA je zapustila obmejni pas, TO je prevzela nadzor nad državno mejo.

JA zapušča državno mejo z Italijo (arhiv Vito Berginc foto Darko Petrič)

Republika Slovenija
OBMOČNI STAB TO
T O L M I N

Številka: 804- 01/54
Številka: 09.10.1991

P S T O Nova Gorica

ZADEVA: Razgovori s predstavniki JA

V razgovoru dne 09.10.1991 ob 12,30 do 13,00 s predstavniki JA SREČO MLOŠEM zast. I.r. in p. poročnikom MALENIČ-em ter v.d. poveljnikom Vitom Bergincem in varnostnikom Štih Vojkom glede predaj kasarne Tolmin, smo ugotovili:

- vojašnica je pripravljena za predajo.
- starešine v kasarni so za to, da se čimprej preda in vojake prepelje v Kranj
- da bi to izpeljali, se bodo v jutrišnjem dnevu angažirali s poveljstvom v Kranju, da bi do predaje prišlo čimprej.
- dogovorjeni smo, da se v petek zjutraj ponovno sestanemo.

BV/km

*Razgovor s pripadniki JA o odhodu
(arhiv Vito Berginc)*

18. oktobra je zadnji vojak JA zapusti Tolmin.

UMIK JUGOSLOVANSKE ARMADE 26. OKTOBRA 1991

*Odhod zadnjih vojakov JLA iz Slovenije iz luke Koper 26. oktobra 1991
Vse slike Vikipedija*

ZAKLJUČEK

Vojna v Sloveniji je trajala veliko več časa kot deset dni. Temeljite priprave so trajale več kot leto dni in so se po fazah stopnjevale:

- Razorožitev Teritorialne obrambe Republike Slovenije maj 1990.
- Organizacija Manevske strukture narodne zaščite 1990.
- Pridobivanje oborožitve za enote teritorialne obrambe .
- Organizacija tajnih skladišč orožja za enote teritorialne obrambe 1990 – 1991.
- Zavarovanje naborne dokumentacije december 1990.
- Zavarovanje plebiscita december 1990.
- Zbiranje obveščevalnih podatkov 1990 – 1991.
- Reorganizacija Teritorialne obrambe april 1991.
- Izdelava novih načrtov uporabe enot april – maj 1991.
- Formiranje nove enote za posebne namene junija 1991.
- Seznanjanje poveljnikov o morebitnem posegu JLA.
- Utrjevanje morale.

Poveljstvo 63. Obm ŠTO s podrejenimi vojnimi enotami je zadane naloge po predhodno pripravljenih in odobrenih načrtih v celoti realiziralo. Poudariti moram, da so že prve dni vojne bili odprti vsi mejni prehodi z Republiko Italijo. Mednarodni mejni prehod Robič pevi v Sloveniji. Z zavzetjem skladišč na Šentviški gori je Teritorialna obramba Slovenije prišla do dragocenih in velikih količin sredstev za proti oklepno borbo in proti zračno obrambo, ter velikih količin pehotnega streliva in eksploziva. Naloge so bile izvršene pravočasno in kvalitetno.

Zelo dobro je bilo sodelovanje med TO, Sekretariatom za LO, slovensko milico in občino. Dnevna koordinacija treh struktur je bila rezultat uspešno opravljenih nalogah. Vse akcije so se končale brez izstreljenega naboja. Obe strani sta bili pripravljene na pogajanja.

Negativno je vplivala reorganizacija TO, ki ni bila izvedena do konca. Pojavljale so se podvojene dolžnosti pri stalni in rezervni sestavi, pri čemer je prišlo do nesporazumov pri poveljevanju. Oborožitev enot TO je bila zelo slaba, samo pehotna, v primerjavi z JLA, saj ni bilo sredstev za podporo, kvalitetnih sredstev za zveze v enotah in popolnoma brez sredstev za osebno zaščito in prvo pomoč. Uniforma je bila enotna v JLA in TO, vendar do napak ni prišlo, saj so enote bile strogo locirane in se med seboj niso prepletale. Za to so predvsem zaslužni poveljujoči vseh enot, ki so sodelovale kakor tudi vojaki, ki so se nalog lotevali z vso resnostjo. Dejstvo, da v vsem tem času ni prišlo do (streljanja) uporabe orožja in ni tekla kri, kakor je bilo tudi zahtevano, lahko

razumemo kot velik uspeh – pa čeprav so zaradi tega nadrejeni grajali in podcenjevali delo poveljstva in enot.

PRILOGE

VOJNO POVELJSTVO

p.pol. Vito Berginc maj. Roman Medved maj. Vinko Gaberšček višji vodnik Franciška Nagode
komandant operativec org. mob. zadeve vodja pisarne

zast. Metod Rutar major Ernest Štendler major Milan Golob kap. 1. r. Silvo Hrovat
skladiščnik načelnik štaba nam.NŠ za operativec varnostnik

kap. 1. r. Vilijem Šfhalter kap. 1. r. Rafael Šuligoj kap. 1. r. Danilo Maurič kap. 1. r. Alojz Lapanja
referent za gar. zadeve pol. komisar pom.kom. za obvešč.e zad obveščevalec

kap. 1. r. Ervin Vedenik kap. Bojan Žagar kap. 1. r. Julijan Makuc kap. 1. r. Vladimir Krivec
ref.za ABKO ref.za zveze ref. za inženirijo ref. tehnične službe

*kap. 1. r. Rok Uršič kap. 1. r. Jurij Hafner kap. 1. r. Gerželj Zvone višji vodnik Metod Kragelj
ref. intendantske službe ref. sanitetne službe referent za finance referent za splošne zadeve*

*kapetan 1. r. Danijel Oblak
komandir zaščitnega voda 63. Obm ŠTO*

*Mirnodobno poveljstvo OŠTO Tolmin 1991
Od leve: Vinko Gabersček, Metod Rutar, Frančiška Nagode,
Roman Medved in Vito Berginc (arhiv Vito Berginc)*

POVELJSTVO 70. ODREDA

kapetan 1.r. Maks Jan komandant

kapetan 1 r. Metod C. Leban namestnik poveljnika

*kapetan 1 .r. Iztok Uršič
operativec*

*kapetan 1. r. Zdenko Čopi
obveščevalec*

*kapetan 1 .r. Marjan Orač
moralno politična vzgoja*

*major Vojko Štih
varnostni oficir*

*kapetan 1 .r. Vojko Rot
pomočnik komandanta za zaledje*

*poročnik dr. Miro Jurančič
pomočnik za saniteto*

*kapetan 1. r. Vinko Gaberšček
Komandir 1. čete*

*kapetan 1 .r. Aleksander Skrt
Komandir 2. čete*

*kapetan 1. r. Goran Komac
Komandir 3. čete*

140. DIVERZANTSKI ODRED

kapetan Zdravko Likar
komandant 140. D Od

kapetan 1. r. Slavko Šorli
namestnik komandanta

poročnik Vilko Šorli
zalednik

kapetan 1. r. Jožef Munih
moralno politična vzgoja

Dušan Trušnovec
varnostni oficir

Kapetan Julijan Makuc
Komandir 1. voda

poročnik Ratko Carli
komandir 2. voda

kapetan Branko Uršič
komandir 3. voda

Lokalna številka	Naziv odhodnega telegrafa	Štev. telegr.	Štev. besed	Sprejel			Prevzet od	Čas prevzema			Prevzel
				dan	ura	min.		dan	ura	min.	
	KODARIO	5	48	1	12	10		1	12	12	7

LIHAR BRANKO
STRESOVA 4
KODARIO

Dohodni telegram

REDAKCIJA IN SODELJENCI RETE NORDEST KI ODDAJA
 12 BENEČITE VAM IZRAŽA VSO SOLIDARNOST IN
 MORALNO PODORO. NAŠE ODDATNE APARATE
 SO TAKO NA VAŠO RAZPOLAGALO ČE JIH BOŠTE
 UPORABITALI V EVENTUELNO NUJNOST.
 SREČNO SLOVENIJA - RETE NORDEST
 COMEW

Obv. Tg 6 (Dim. 210x148)

Telegram zamejskih Slovencev v podporo osamosvojitvi (rhiv Zdravko Likar)
POVELJNIKI ČET IN NAMESTNIKI

Kapetan 1 .r. Vojnimir Rutar
komandir 86. čete

kapetan 1 .r. Tonček Leban

Kapetan 1.r. Jožko Hrovat
komandir 87. čete

kapetan 1 .r. Ivo Ivančič
namestnik komandirja

Kapetan 1. r. Ratko Podgornik
komandir 631. čete

poročnik Ivo Rutar
namestnik komandirja

Bruno Kravanja in Radovan Curk iz 3. čete 70. Od na položaju pri obrambi letališča Bovec (arhiv Vito Berginc)

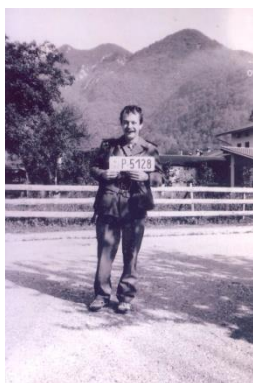
POVELJNIKI VODOV IN NAMESTNIKI

kapetan Marko Krivec poročnik Andrej Jelinčič poročnik Miran Fin poročnik Janko Volarič
komandir 182. Pdv namestnik komandirja komandir 183. Pdv namestnik komandirja

komandir 25. Aliv namestnik komandirja komandir 26. Aliv namestnik komandirja
kap. Iztok Koren viš.v odnik Jože Šerbec poročnik Iztok Mlekuž viš. vodnik Boris Mleku

Vili Bizjak z registrsko tablico zaplenjenega vozila JLA

Komandir 25. Aliv Iztok Koren na striženj, frizer Drago Uršič, Ljubo Leban prebira dnevne novice 30.6. 1991

Cestna barikada na cesti Tolmin – Kobarid brani 182.pdv, z leve: Aleksander Miklavič, Franjo Ivančič, Igor Rutar in Damjan Jeklin

Cestna barikada za vasjo Robič – tovornjaki last Petrica, Ohojaka in cestnega podjetja

26.aliv 29.6.1991 po zavzetju kasarne Bovec Kmandir Izток Mlekuž – čepi šesti z leve

25.aliv 5.7.1991 MMP Učja, komandir Izток Koren stoji prvi z desne

1.vod 86. čete TO Šentviška gora po zavzetju skladišč JLA komandir voda Cveto Trušnovec čepi tretji z desne

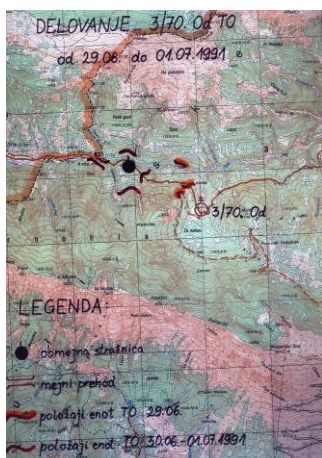
1.vod 87. čete TO Bovec na MMP komandir voda Peter Sovdat, drugi z desne

183. pdv na blokadi kasarne Tolmin 3.7.1991

182. Pdv izvaja kontrolo na barikadi pri vasi Volarje 28.6.1991

Delovanje 3. četo 70. Odreda TO

Delovanje 87. čete TO Bovec

Opazovanje karavle Staro selo

Poveljstvo 1. Čete 70. OD zdesne:
komandir kapetana. 1. r. Vinko Gaberšček
in namestnik kapetan Dražen Vukušič
arhiv Vito Berginc

*1.vod 140. Diberzantskega Odreda
prvi z leve komandir kapetan Ratko Carli
Foto Zdravko Likar*

*182. pdv po prevzemu kasarne
Tolmin 18.10.1991*

*Protizračna obramba pri vasi Ladra
Z leve nn, Vladimir lukman, Peter Čufer*

*Po zavzetju skladišč na Šentviški Gori
sedita z leve komandir 86. Čete
Vojnimir Rutar in namestnik Tonček Leban*

Vse fotografije iz arhiva Vita Berginc

*Tomo Maglica in Zmaga Lipušček
na sedežu Sekretariata za ljudsko obrambo*

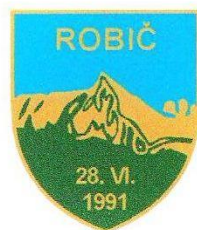

*Danjel Pavletič in Roman Medved
spremljanje mobilizacije enot TO*

BOJNI IN SPOMINSKI ZNAKI

»OBRANIL DOMOVINO«
prejel 1.vod 140. .D Od
Pogajalca Silvo hrovat in Zdravko Likar

»ROBIČ«
prejel 183 pd vod 2. vod 140 Dod in 25 aliv
Metod Rutar ,Silvo Hrovat, Zdravko Likar in
pripadniki mejne Milice in carine

»PREMIK« prejel Metod Rutar

»HRAST« prejel Metod Rutar in
Bojan Žagar

» LIVEK 28.6.91«
prejel 2. vod 631. čete
Silvo Hrovat

» BOVEC« 29.6.91
prejel 26 Aliv

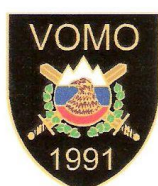
»ŠENTVIŠKA« GORA 30.6.1991
prejela 86. čete Schafhalter Vili
Silvo Hrovat in Darko Mavrič

Prejeli hranitelji orožja TO

Prejele enote po bojnih nalogah ki so jih opravljale

*Prejeli prestopli iz JLA v TO Varnostni oficir Vojko Štih
Iztok Selič, Martin Gerlič
Matjaž Česnik, Boštjan Mlaker,
Jože Stric, Agatić Marko Vlado Rutar, Igor Melinc,
Danilo Brešan in Franc Drfole*

*Pogajalci o prevzemu
nepremičnin JLA
Edvard Golob, Slavko Golob in
Miljko Lesjak*

Prejel Vito Berginc 1993

Za 5 let

za 10 let za

15 let za

20 let

*Prejeli vsi člani MSNZ arhiv Vito Berinc
Vito Berginc, Vinko Gaberšček, Roman Medved, Metod Rutar, Frančiška Nagode, Vojko Štih
Jože Režonja, Marko Krivec, Rajko Berginc, Gabrijel Dejan, Janko Volarič, Teodor Štrukelj*

Vse fotografije in spominski znaki iz arhiva avtorja

OBČINA TOLMIN JE 25. OKTOBRA 2021 V BIVŠI VOJAŠNICI SIMONA GREGORČIČA TOLMIN ODKRILA SPOMINSKO OBELEŽJE V ČAST VSEM OSAMOSVOJITELJEM LETA 1991

*Vito Berginc takratni komandant TO naTominskem in član predsedstva OZVVS GP
ob pozdravnem nagovoru udeležencem. (arhiv Vito Berginc)*

NAGOVOR

V imenu OZVVS GP in svojim lep pozdrav.

Ciril Kosmač je v noveli Pomladni dan me drugim zapisal:

Da, zdi se mi, da mali narodi bolj ali vsaj drugače ljubijo svojo domovino, kakor jo ljubijo veliki.

Majhna je....in ker ne moremo opevati njene prostranosti, opevamo in povečujemo njene koticke, ki so polni lepote, kajti lepota je podobna resnici, resnica ne potrebuje debele knjige, da se nam razjasni, lepota ne širnega,brezmejnega prostranstva.

Danes smo se zbrali, da obeležimo spomin na dogodke pred 30. leti. Slovenija je uveljavljala plebiscitarno odločitev o samostojni Sloveniji. Zvezne oblasti so temu nasprotovale. Slovenijo so z zaprtjem meja hotele prisiliti v drugačno odločitev. S silo in s tanki so želeli komaj rojeni domovini zasesti mednarodne mejne prehode in jo izolirati od zunanjega sveta.

Slovenija se je znašla v vrtincu vojne. Naloga teritorialne obrambe in milice je bila prvenstveno odpreti državne meje z Republiko Italijo in postaviti blokado v vseh vojaških objektih JA.

Vse zaukazane naloge smo v celoti realizirali brez prelivanja krvi in materialne škode. Danes se iz tega mesta za pogum, strpnost in modro odločanje vseh poveljnikov vojnih enot zahvaljujem za razumne

odločitve, kljub večkratnim ukazom za uporabo sile, ki je prihajal mimo poveljstva.

8. julij zmagali smo in konec vojne.

18. julija je vrhovno poveljstvo sprejelo sklep, da mora JA zapustiti Slovenijo v treh mesecih. 25. julija so se obmejne enote umaknile iz obmejnega pasu in se nastanile v vojašnici Tolmin. Nadzor nad državno mejo je prevzela TO.

Pred 30. leti, točno 18. oktobra 1991 ob 15.00 uri sem pred poveljniško stavbo, tu nasproti, imel postrojeno poveljstvo in 182. Pdd vod s poveljnikom kapetanom Markom Krivcem in namestim poročnikom Andrejem Jelinčičem. Tu sem prevzel vojašnico Simona Gregorčiča z zapisnikom in ključi vseh objektov. Odhod zadnjega vojaka JA iz Tolmina je spremljalo tudi nekaj domačinov. Tudi danes bi morala biti tu postrojena vod in častna straža SV.

Župan: obeležje, ki ga danes svečano odkrivamo, naj bo zgodba o ljudeh, ki so dali nekaj za našo domovino Slovenijo, verjeli so, da delajo nekaj dobrega in da so to delali s srcem. Pripravljeni so bili prijeti za orožje in se boriti zanj, pa pustimo sedaj čas in politični sistem, v katerem so živeli. Teritorialna obramba je ves čas pred in po osamosvojitvi doživljala spremembe, ključno vlogo pa je odigrala v času osamosvojitve, ko je morala vojaško zavarovati razglasitev samostojne Slovenije. Ni pomembno kakšne naloge je imela leta 1968 in leta 1991 ter kaj so teritorialci nosili na kapah, dejstvo je, da so jo tvorili ljudje, ki so se v kritičnih trenutkih znali pravilno odločiti in obraniti samostojno in neodvisno Republiko Slovenijo.

In če sem uvod pričel s Cirilom Kosmačem, naj zaključim s poetom Simonom Gregorčičem

***Njo le bom ves čas življenja
Ljubil iz srca globin:
Ljuba moja je Slovenija,
Jaz pa Slave zvest sem sin!
LJUBIMO TO LEPO NAŠO DOMOVINO - HVALA !***

*Pozdravni nagovor predsednika SEVER
Tolmina Severnoprimske Angela Vidmarja*

*Slavnostni govornik Župan
Uroš Brežan*

Odkritje spominskega obeležja v Tolminu, 25. oktobra 2021

Obeležja iz vojne 1991 naj predstavljajo zgodbe o ljudeh, ki so dali nekaj za našo domovino Slovenijo, verjeli so, da delajo nekaj dobrega in to so delali s srcem. Pri pravljeni so bili prijeti za orožje in se boriti zanjo, pa pustimo sedaj čas in politični sistem, v katerem so živeli. Teritorialna obramba je ves čas pred in po osamosvojitvi doživljala spremembe, ključno vlogo pa je odigrala v času osamosvojitve Slovenije. Ni pomembno kakšne naloge je imela leta 1968 in leta 1991 ter kaj so teritorialci nosili na kapah, dejstvo je, da so jo tvorili ljudje, ki so se v kritičnih trenutkih znali pravilno odločiti in obraniti samostojno in neodvisno Republiko Slovenijo.

Odkrito spominsko obeležje 28. junija 1996 na mednarodnem mejnem prehodu Robič – pogajalca o predaji enote JLA 1991 Silvo Hrovat in Zdravko Likar, arhiv Vito Berginc